Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 22 АВГУСТ, 1981 ШУ. • № 101 (6391). • Мах 2 кеп.

Цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера хlинца тlекхочу социалистически декхараш хайил хьадха кхоачамдара шоай дерриге низаш тlадерзадьд Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша. Дlебахача ворхl бетта республика халкъа боахама дерригача доакъоша толаме кхоачалгьйй кертера производственни заданеш. Пачхьалкхен кланагlа лаьрхlачул совгlа махкала ялкхай 12 миллион сома мехка тайп-тайпара продукци. «Хlара балха дийнахьа хьадер дукхагlа хилийта!» ахача девизах шерра социалистически яхь йоржаьна цар чlоагlа къовсам лоаттабу йи могга производства эффективность лакхъяра. Цу дакъе бокка лоархlам болаш да доккхачук а эlашнчук а кхом бар.

Вай парте массала а лоархlаме лийрхlад материальни, доагlора-энергетически, финансови ресурсаш кхо и ем, экономически эффективность лакхъяра гlулакх. Из къаьгга хьахьокх дукха ха йоалдаш нийй а тlеха арабаьнача «Вайдала, доагора-энергетически, кхьйола материальни ресурсаш кховрек царех дикагlа пайда ийбара бола болх чlоагlбарех» хьакъехьарча КПСС Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи сокаме. КПСС XXVI съезде ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa новкъоста Леонид Ильич Брежнева аьлар: «Экономика пайда беш хила еза — иштта да хено дlадехаш дар». Вай республикерча промышленни предприятей, гlишлошъечен транспортни организацеи коллективаша кхом баран хьурмат дараш тlадерзадьь дукха гlулакхаш чакхдоах. Металл, электроэнерги, бийдал, кхьйола материальни ресурсаш ма мегта кlезигагlа дlоахийтара, уж зехьа ца йоайтара хетадьь хьажарех, конкурсаш чакхйоах, церех мишта пайда ийбу хьожаш халкъа тlахьожамкоша рейдаш ю.

Масала, укх шера лих бетта промышленни предприятей коллективаша кходадь 2,4 эзар тонн lаьржача металла прокат, 500 тонн цемент, 7,8 эзар тонн условни доагор, 25,3 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, 2,2 эзар тонн дизельни доагор, 2,3 эзар тонн автобензин. Цу цифраша къаьгга хьахьокх кхом баран хьурмат даран тlаерзаль мероприятеш чакхйоахаш хилара цу лоархlамеча балха республике чlоагlа йоахо еrгеи.

Из болх къаьстта дика вlаштlехьбаьккхаб «Красный молот» завода коллективо. КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соции кепатеха арабаьннчул тlехьагlа бlарччача пятилеткагlа кхом бара дакъе чакхъяьа мел еза мероприятеш белгалъяьхай укказа. Уж чакхъяха еза хи отталый, цар лургбола пайда белгалбаьккхаб. Уж чакхъяхара бехктохаме бола специалисташ белгалбаьб. Цудухьа «Красный молот» завода коллективо соахка кходир 1653 тонн металл, хlаьта 1981 шера духхьах хьалхарча ах шера кходьир 1208 тонн хилар.

Кхом барен хьурмат дарен болх иштта дика лелабу ГI. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент», «Промавтоматика» НПО опытни, «Электроприбор», «Пищемаш», «Трансмаш» химически реагентий, СССР 50 шу дизара цlерагlча химически заводий, «Грозэнерго» районни энергетически управлене, «Грознефть» производственни объединене, «Чеченингушстройматериалы» производственни объединене, Грозненски локомотивни депо, кхы дукхача предприятей коллективаша.

Цхьабакъда, из лоархlаме гlулакх тесса дита коллективаш а кlезига яц республике. Къаьстта во лел кхом бара болх Грозненски ремонтно-механически заводе, № 4 йолча махкх еча заводе, «Терек» яхача производственно-мебельни объединене, «Грознефтеоргсинтез» объединене, Назрановски трикотажни Грозненски когa кlирс бечен фабрикашка, аьшпбетана конструкцей заводашка, кхыча дукхача предприятешка. Цар доагlачул дукхагlа доаду металл, электроэнерги, доагор, хьун материалаш, бийдал, брак йолаш продукци арахецаш дукха моттигаш нийсау. Из гlулакх чlоагlа во lаткъ производства эффективноста. Республика промышленносте брак ярах хlара шера пачхьалкхенна хулаш дола зе цхьа миллион совгlа сом да. Уж лакхе белгалдаьккхараш салла дола кхоачамбоацараш шоай балха тlа ца нийсдалийтара эррига шоай тоpонашк кхоачалаш оарцагlдаха декхарийла ба хlара предприяте, организаце кулгалхой, общественни организацеш.

Хlаман кхомбара хетаь конкурсаш, хьажараш чакхдаха дёза. Iнжинеи техникаеи нарагlдийнараш, рационализаторашеи изобретателашеи хьакхеллараш сихагlа производствана юкъехкахьар специалистий сийлен декхар да. Кхом бера боах тодбеча хьийаре дакъа лаца декхарийла ба халкъа тlахьожамхой. Хан-ханнахъа рейдаш к еш, боагlача тайпара пайда ца эцаш металл, бийдал, электроэнерги, кхьйола материалаш зехьа йоаеш моттигаш гучаяха, уж кхоачамбоацараш дlадахийтара эрригача производственни участкий кулгалхой, беррига болхлой оарцагlбаха декхарийла ба уж.

Боккха бехктохаш тlалатта производства эффективности балха дикали лакхъяра дакъе инженерно-технически болхлошта. Хаддаза производствана юкъехкуьла еза цар керда техникеи дикагlйола технологии. Шоай творчески лаьташ кхоачашъяр, производствана пайда лургбола кердадараш хаддаза техкар цар декхар да.

Производственни къахьегамеи дисциплина техкераша, йоагlачул дукхагlа материально-энергетически ресурсаш дlаухийтараша, брак йолаш продукци арахецараша къовсам лоаттабе декхарийла я партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, халкъа тlахьожама группаш, ОТК контролераш. Цхьайтталагlча пятилетка шерашка экономика пайда беш хилийтара боача лоархlамеча балха юстара латта йиш яц цхьаккха предприяте, организаце коллектив. Из да партеи правительстван халкъа боахама беррагача къахьегамхоинара дlадехаш дар.

КХОМ БАР — РУЗКЪА ДЕБАДАР

Сихде кхашкара балхаш!

Доакъар шортта хургда

Ка бола ялат чуийца довлаше а силос хьокха комбайнаш кхай тlа яьхар «Автуринский» кочсий совхоза механизатораша. Пиъ эзар совгlа тонн силос кlоагa чу йолла езаш ба уж.

Тхо совхоза шурий комплексе да. Облицовка а еш силос чуйоллара баьча кlоагa тlа цхьаннена тlехьа шоллагlъяр а йоагlаш силосах етта машинаш хьатlаух. Аргlанарча машина кабинка чура lовoал совхоза партнома секретарь Дудаев Iарби.

— Силос чуйоллара хьажкlаш хьакхв долаленнад тхо кхо ди хьалха. Цу юкъа 1100 тонн силос кlоагa чу я еллай. — йоах цо. — Из толам боаккхабеннаб беррига механизатораша, хьнар айдеина къахьегаш хилара.

Из доакъар кийчдергдолча юкъа хургйолаш ханна партгруппи вlашагlъеллай шофера Докуев Ханамурада кул гал а деш. Шийгара масал гойташ болх бу цо. Хlара дийнахьа нормах е езар 6 рейс йолаш 10—12 рейс ю Докуева. Цо санна хьинаре къахьег къонача шофера Байсагуров Iусмана а. Совхоза коммунисташа дукха ха йоалаш шоай мугlарашка дlанийцав на.

Хьажкlаш тlайолча кхай тlа гlолли массехк низбола Т-150 яха тракторш йолх тlехьайийза КСС-2,6 яха силос хьокха комбайнаш а йолаш. Уж лехкаш багlа йоккха опыт йола механизатораш В. Дудаев, Р. Алиев, Р. Мусаев. В. Дудаева комбайна кlал дlаотт Х. Докуева лелаю грузовик. Пхи минут ялалехьа мошача доакъарах хьалъюа цуй кузов, цул тlехьагlа комбайна кlал дlаотт В. Юсупова лехка машин. Геттара сиха хьалъюа цуи кузов а. Иштта балхаш ду воих комбайнаша а.

Цкъа — шин сахьат дlадовл механизатораша цхьан минута шоай агрегаташ юха ца совцаеш. Тlаккха царех ца! юхасоц. Кхо—пиъ минут яьлча а дlайолаташ из. Тlаккха из сехаг и лаьрхlа сок доакъар кийчдеча отделене управляющи Абдумуслимов Гезихани Iотlадолх агрегат йолча. Комбайна юхе латт Алиев Руслан.

— Привода муфта ехай, — аьлла йоп лу оаха шийга хьатар лича.

Цигтача Гезихане ший «Москвича» чу йоаллаз радиоца къамаьл а дьь сиха хьаех технически обслуживани еш йола звено. Цул тlехьагlа пхийтта минут ялалехьа кхай тlа хьакхоач «техпомощь». Механика Бачаев Iусмана, наладчика Тимиралиев Валита, сварщика Айдамиров Абусупьяна сиха дlаболабу шоай болх. Массехк минут яьлча юха а болх бе йолалу Алиева комбайн.

Делкъа ха хьатlакхаьчача дза хlама а лахьаш кхай тlа йоагlа повар Супаева Хавра.

Делкъел тlехьагlа юха а шоай балха гlаберa механизаторш. Хlаьта хlара дийнахьа цар беча балха итогаш ю. Социалистически яхье хьалхабаьннарашта цlе вымпелаши ахчен премеши лел.

Сайрийна геттара баьдъелча мара кхай тlара дlалханзар эггара тlехьаре агрегат Абдумуслимова шоаш баьча балха итогаш ю.

— Тахан дика болх баьб. — белгалдоахк цо. — 142 рейс аьй. Кlоагa чу еллай 400 тонн силос.

Эррига а 5 эзар тонн силос чуйолла лерaI совхоза механизаторашa. Планах кийчде дезачул дукха дукхагlа кийчдаьд укхаза баьца хьоарш йоли. Цу дерригача доакъаро цаlи ахи шера хьайбашта кхоачам бергба.

А. ИВРАГИМОВ.

РЕСПУБЛИКА ФЕРМАШКА

УКХ ШЕРА 20 АВГУСТА ШУРИЙ ФЕРМАША БАЬЧА БАЛХА ХЬОККХАМАШ ГОЙТАШ ЙОЛА СВОДКА

Районаш	Хlара lаттагара дийнахьа лыккхаб (кг): 1980 шера 20 августа	1981 шера 20 августа
Шелковской	7,0	8,1
Наурски	6,6	8,0
Грозненски	7,1	7,3
Гудермесски	6,2	6,4
Шалински	6,0	6,1
Надтеречни	5,6	6,0
Сунженски	5,5	5,7
Назрановски	5,3	5,3
Урус-Мартановски	5,3	5,3
Ачхой-Мартановски	5,2	4,7
Малгобекски	4,8	4,8
Республике гlолла:	6,3	6,4

ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАМА ЛАРД ЙОЛЛАШ

ХlАНЗЕ ДЕНЗ КИЙЧО Ю

Традица а кхиве дlаэттад «Грозненский молочный» совхозе кхай тlара комбайнаш дlайовлаше а лаьтта аха доладер.

Укх шера а ка бола ялат чуийца даьлча ший болх дlаболабьб лаьтта оахаш йолча отрядо. Хlанзе а хургболча хьувкъами йоакхо ю механизатораша.

Из болх укказа инатовций хьисапе бу. Цхьан мотте тул а яь болх беш я эррига техника.

— Цох хьабоала пайда гуш ба, — йоах совхоза директора С. Арбиева. — Хьажал цар балха овсарле мишта! Хlаьта из лелае а технически обслуживани е а дукха атагlа да.

Тlа-тlа чlоагlагlа ярхаш латт яхь механизатораштa юкъе. Доккха новкъостал ду къахьегама хьалхи дика вlаштlехьдахаро, «молнияш» «къахьегама листьакаш» арахецаро, сийлен грамоташеи ахчан премешеи яхье хьалхалаттараш белгалдахаро.

— Тахан хьалха ба Абаев Салман, Джамалдинов Iурали, Нанаев Гилани, Гихиев Рашид, — йоах рабочкома председателa У. Магомадова. — Масала, С. Абаева К-700 яхача тракторца нормах аха дезар 18 гектар долаш сменах 50 гектар лаьтта аьхад. Дукха хlама ца эшаш кхо норма!

Иштта толамаш доахалу механизатораша юкъе яхь яркартlйолча гlулакхашна хьожаш хилара, хlара денна балха итогаш а еш цар къахьегам дlабовзийтарах.

Цхьан шинта тlа хьалтеха доал яхье хьалаш дувла хьаьккат. Цу тlа белгалдаьккхад хlара планал совгlа аьхача гектарах преми хьажаергйолга. Иштта, 50 гектар лаьтта аьхача Абаева цу дийнахьа 31 сом и 65 кепиг ахча хьожадаьд, хlаьта М. Саралиева — 26 сом.

— Тха хlара механизатор смени чакхъаьлча ше а кхьоча механизатораша а баьча балха итогашка хьажа йиш йолаш ва, цигга хов цу дийнахьа даьккха алапи а, — йоах рабочкома председателa.

— Дегашта доккха товр а хулаш шоайла балха къовсабеннаб тха механизатораш, — йоах отряда начальника С. Сугаипова. — Тlа тlа бекзам совбоалаши темпаш лакхъеши къахьег цар.

* * *

Цу дийнахьа тхо хилар Сунженски района «Победа» яхача колхоэ а. Цига а гlадвуташ дика вlаштlехьбаьккхаб лаьтта ахара болх. Укх шера хlара гектара тlара 28 центнер ялат даьккхад колхоза механизатораша. Хlаьа тlатеIIа къахьегаш боахк уж цхьайтталагlча пятилетка шоллагlча шера ялат кхы а дикагlа хьуикьадаре.

Дика дlабода лаьтта оахача отряда болх. Са тессача гlоне боад къовлабаллалца болх беш хул пхийтта агрегат. Кхьча балхашкара мукъаьовла тракторaш тlа-тlа дукхагlа хул лаьтта оахачь. Хlаьта дерриге а механизаторий аха дезар 2195 гектар да.

— Ялата ка гураьа дена биза болалу, — йоах тракториста А. Стрелецкe. — Тахан оаха лаьтта кийчдаргa хьежаи хургба тlабоагlа хьувкъам а.

Яхье хьалхалаттараща ба механизаторaш М. Маковкин, А. Корьянин, кхыбараш.

Цар барти цхьоагlон йолаш къахьегарах мукъадаьнача кхашка 700 гектар шоалагlа культураш дlайийнай. Уж тlа а яьнча сиха дегlайоагlаш латт. Цу гlулакхо хьайбашта шоргга доакъар хулийтаргда.

Колхоза правлене, партномо хаддиза йоакхо ю шоай механизаторий. Дийнахьа кхозза а буйташ чаме кхача хулийт, кхай тlарча станс хьакхуьь керда газеташ, журналаш, лекцеш ешаш лектораш хул, концерташ увттаду.

Дика вlаштlехьдаьккхад техника техобслуживани ярi доагора - даьтта материалаш лоаттанри гlулакх а. Цудухьа доккхий толамаш а доахаш чакхдоах колхозоша шоай кхашкара балхаш.

С. ЗЕЛИМХАНОВ.

Хьажкlаш лелаераш дагабувл

Укх деношка хьажкlаш лелаерий республикански семинар хилар «Атагинский» совхоэ. Цун балха юкъе дакъа лаьцар юртбоахама ведомствий кулгалхоша, райисполкомий председателаша, районни юртбоахама управленей, Госкомсельхозтехника, «Сельхозхимия» объединеней начальникаша, боахамий кулгалхоша.

Хьажкlаш лертlа чуэцара а кийчъяра а де дезачун хьакъехьа доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела хьалхарча заместителa С. Н. Кожуховске. 20 — 25 балха дийнахьа хьажкlаш чуийца яха еза, аьлар цо. Цхьабакъда, цхьалолча боахамашка из болх бе беза техника кийчъелга лелара лел. Масала, республике йолаш йолча 495 хьажкlаш чуэцама комбайнах 122 ремонт яь яланза я. Из гlулакх къаьстта во латт Шалински, Грозненски, Сунженски районашка.

Цул тlехьагlа «Атагинский» совхоза хьажкlаш чуэцара-транспортни комплекса балха опыт йовзийтар цу боахама директора А. И. Калинкина.

ЧЕРКАСЦИЙ ТОЛАМА—ШЕРРА НИКЪ

ИЙС БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Грозненски района 1 Мая цlерагlча колхозе хьайбаш кхоабаш кхо бригада я. Шоайла социалистически яхье а лаьна къахьегаш я цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера цар коллективаш.

Ворхl бетта баьча балхах хьалхара моттиг яьккхай Алаев Шакас кулгалдеча бригадерча хьайбаш лeладераша. Планах лыкха эзар 588 тонн йолаш цу юкъа 702 тонн шура яьккхай цар.

Доккхий толамаш даьхад Джамалдаева Саймаси Абаев Адлавеп кулгалдеча бригадашкарча коллективаша а. Планах якка езачул 77 тонн дукхагlа шура яьккхай Абаева кулгалдеча коллективо, хlаьта Джамалдаевас кулгалдераша — 74 тонн.

Дукха доаркаш ба колхозе дика хьобхамаш а гойташ хьинаре къахьегаш. Царех ба № 1 йолча бригадера Хадьизова Тоита, Магомадова Булас, № 2 йолча бригадера Овсянникова Зинаида, № 3 йолча бригадера Беликова Валентина, кхыбараш. Дукха хlама ца эшаш шоай шера планах хlара lаттагара якха еза шура яьккха бовла боахк уж. Тешаме ала мегаргда Сийлахь боккхача Октябра 64 шу дузача деношка цар шоаш гlанийца социалистически декхараш а кхоачашдергда аьнна.

Колхоза хьайбаш лeладераш а къоабал а бие шерра хьалтаьнаб черкасций болам. Шоай аргlана цар дош деннад цхьайтталагlча пятилетка планагlа шоай пачхьалкхенга йохка езаш йола шура дий шера еxха якха аьнна. Шера планагlа йохка езар 2420 тонн йолаш цар ворхl бетта ехкай 1750 тонн. Из соакха цу юкъа ехачул кхы бlаь тонн гаргга дукхагlа а я. Дукха хlама ца эшаш хlаьта пачхьалкхента ехха эррига шура цхьоалагlча сортагlа а я.

Шоай хьоккхамаш лох ца долийташ къахьег колхоза хьайбаш лeладераша укх бетта а. 21 август хьатlаотташ царна карагlдаьннад 1915 тонн шура пачхьалкхенга ехка а ехна шоай ийс бетта план ханал дикка хьалха кхоачашъе. Шера йохка езар ехка якха лерхl цар 7 ноябрь хьатlаотташ.

Колхоза хьайбаш лeладерий иштта доккхий толамаш а даха низ дlакхоач доакъара база хургйола гlулакх лертlа вlаштlехьдаккхарах, доакъар lалашдара лаьрхlа бригада вlашагlйолларах, доаркай, скотникий, кхыча къахьегамхой балхацара бекзам совбаргбола хьалаш колхоза правленеи общественни организацешеи балха юкъедоалладаларах.

С. АУШЕВ.

ЦАl ДОЛА ПОЛИТДАИ

Самардийнахьа республике чакхдаьлар аргlанара цаl дола политди. Къахьегама коллективашка, цар балхаш моттигашка тlаьмаьлий дир КПСС обкома комитета докладчикаша — бехктохамеча партийни, советски, профсоюзни, комсомольски болхлоша, министерствийи ведомствийи кулгалхоша, хlаьта иштта парте горкомий райкомий комитетий лекторaша.

Цар къамаьл хетадьдар «Хlамая чlоагlа кхомбар, хlама доадарца къовсам лоаттабар — пятилетка резерв» яхача темана.

Парте XXVI съезда решенеш тlа, дукха ха йоваш КПСС ЦК, СССР Министрий Совето тlаьнийцача сокам тlа, белгалдоахар къамаьлаш даьраша, производства эффективность лакхъяра, экономикана интенсификаци яра партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша бе безача балха шерра программа оттаяьй.

Бийдала, материалий, энерге хlара участке бизагlа а дикагlча тайпара а пайда эцара комплексни планаш кийчъю республика производственни коллективаша. Цу дакъе корта болаш болх бу Карабулански химически реагентий завода партбюрос. Хlаман кхом баран хьурмат даран тlехьарча къовсама керте латт завода коммунисташ.

Цхьабакъда, чура резерваш массанахьа а пятилетка гlулакх деш яц. Кхом баран хьурмат дарен проблема иpa латт юрта боахаме. [illegible] лоархlаме да из ца бойташ чубер а. «Заря» яхача совхозе иштта болх беш я З. Эдильханов верте латта № 13 йолча бригада коллектив. Цо пачхьалкхена дlаеннай 107 тонн нарсаш, е планал шоазза дукхагlа. Хlаьта эррига продукцех 97 процент яр стандартагlа йоаггlача бесса я. Из республике эггара дикагlа бола хьокхам ба.

Хьал мел къебаь хьувкъам цlенбаь чуба гlертаь боахк «Надтеречный» совхозерча А. Расаева бригадера комсаш лелаераш. Укхаза комсаш дораслга вlаштlехьа даьккхад, техника кийчъяьй. Комсаш лоаццача хана чуийца яха а хlара гектара тlара 80 центнер якхда а. Лерхl бригадо.

Цу дийнахьа цехашка, мехкдаьтта промыслашка, станашка, фермашка, кхычахьа къамаьлаш дир партийни организацей агитатораша, политинформаторaша. Цар ладугlараш тlахьийхар хlаман кхом бечен хьурмат дечен хьинаре дакъа лаца, 1981 шера а бlарчача пятилетка а планаши социалистически декхараши кхоачаш а тlехкхоачаш а дара тlагlертта къахьега.

ЯХЬ ДlАЙОЛАЯЬРИЙ ГlУЛАКХАШ

(ФОТОРЕПОРТАЖ)

СССР 50 шу дизара цlерагlча Грозненски химически завода коллективо ворхl бетта планал совгlа арахийцай бlаьш эзараш сомий мaьха тайп-тайпара продукци. Заводе эррига хьаеча продукцех 79 процент совгlа яр пачхьалкхен дикала Знак йолаш я.

Производственни цехий, участкий коллективаша уж толамаш доахача диза дакъа лоац предприяте ОТК болхлоша. Новкъосташта хьоккхам толаш хьабоагlарех ба къахьегама ветеранаш, лаборанташ, коммунистически къахьегама ударникаш Кравченко Надеждаи Гайнутдинова Нинаи. Царел воrlа болх бац къоначa лаборантка, комсомолка Жукова Ольгас а. Цкъа уж хьена чакхъаьнна продукци цхьаккха тайпа дакъа гlалат доацаш хул. Цудухьа оал царех предприяте кулгалхоша уж къахьегаш бола участок даим тешаме я, аьле.

Заводе чlоагlа лоархlаш сий деш я ОТК контролер, коммунистически къахьегама ударник Магомадова Зайнап. Шийтта шу совгlа ха я цо цига къахьега. Цу шерашка lалаьмате йоккха опыт lоалаьй цо. Цудухьа Зайнапа кийчача продукцена яь анализаш даим нийса хул. Пилача хана цо анализаш чакх ца йоахаш цхьа моттиг нийслац. Ший опыт, дикагlйола методаш дог раьза долаш дlайовзийташ цо кийчбаь лаборанткаш а дукха ба заводе.

Хьанала къахьегаш Зайнапа даьха къахьегама толамаш белгала а доахаш, дукха совгlаташ тийннад цуна. Царна юкъе я къахьегама Шеча Байракха ордени «За доблестный труд» яха медали.

СУРТАШ ТlА: 1. Лаборантка З. Магомадова. 2. Лаборанткаш Н. Кравченко, О. Жукова, Н. Гайнутдинова.

С. ХУГАЕВА суртaш.

ПАРТОРГАНИЗАЦЕШКА—ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

ГУЧЧАХЬА ДУВЦАШ

Сунженски района Цlеча эскара цlерагlча колхоза хьайбай ферма партийни организаце секретара Р. В. Дубиницевас отчетно-хоржамий партийни собране яь доклад отчетни хана цеховой организаце, хlара партийни группа, хlара коммуниста баь болх, общественни гlуллакхаш чулоацаш яр.

Цо бийцар производстве хьалха латта, идеологически балха юкъе хьинаре дакъа лоаца коммунисташ, майрра гучабаьхар партийни поручени кхоачашъяра ледара хиннараш, кхоачамбоацараш.

Цу докладага дерг дийца ладийгlар коммунисташ, хlама ца туьлададийта гlийрта. Р. В. Дубиницева колхоза керттера зоотехник я. Цуьна дика довз хlара фермера гlуллакхаш, дика бовз нах. Цудухьа яр цуй доклад ладуьгlа бозам боагlаш. фермера гlуллакхаш кlоаргга дувцаш, балха анализ еш.

Цеховой партийни организацена юкъе 4 партийни группа я. Бакъда, дикагlа бу балара аьнна хеташ бу цар болх. аьлар нов. Дубиницевас. Цхьаболча партгрупоргаша кхоачамболаш бац наха юкъера болх, ма боагlара оарцагlбахац колхозлой хьалхашка латта декхараш кхоачашдара. Ишттачар хьокхам эца боагlар хьанхарч кхоабача фермерча партгрупоргагара М. М. Чесноковагара. Цо кулгалдеча партийни группо болх дика бу. Фермера дисциплина дика я. Хьайбаш ледадерий къахьегам дика вlаштlехьбаьккхаб. фермера нах шоай барт болаш ба.

Иштта дика вlаштlехьбаьккхаб партгрупорга А. П. Петросяна яз кхоабача фермерча коммунистий болх а. Цига кхоъ мара коммунист вац. Цу кхьане я — Э. Э. Карнукаева, С. А. Шайхаева. А. Г. Петросяна къахьегача хьокхам тел, хьинаре дакъа лоац общественни вахаре.

Иштта болх бу оалалургдац шурий-товарни фермерча коммунистех. Цига партгрупорг — Н. З. Барсигян. Продукци дукхагlа яккхара хьакъера дешаш вlезига уттаду коммунисташа коллективана хьалхашка. «Аа сай гlуллакх диче кхычун гувахьа дац са» яхача принципегlа ду цар гlуллакхаш.

Пенсевет арахеца шийна тlадилла декхар ма доагlара кхоачаш ца дарах партийни бехк бир коммуниста А. Ф. Потапована.

Лектораш хургболаш чlоагlбаь бар колхоза председатель Л. П. Ясиненкин, керттера ветеринари лор Кисличенко, Р. В. Дубиницева, кхыбола специалисташ. Цар кlезига йийшай лекцеш. Ледара болх бир агитатораш хиявача коммунисташа И. З. Барсигяна, И. Ф. Климчука, фермашка къахьегама листокаш, молнеш арахеца езаш вар Н. С. Янов, хьакхарч кхоабача ферме гойтара агитаци лелае езаш вар В. Н. Смирнов. Бакъда, из болх дикагlа бе йиш йолаш бяр цар.

Партийни дешара юкъеэза бар беррига коммунисташ. Дика хилар занятеш М. М. Чесновова пропагандист йолча хьанхарч кхоабача ферме. Из ала йиш яц № 1 йолча доахана ферме пропагандист В. Н. Волков волча.

Нов. Дубиницевай доклада тlа тоххам бип хьайбай фермашка беча балха. Шурий хьайбай фермашкей хьакхий фермашкей lаьсий а хурсаш а кlезигагlа хинпай дlадахача шера хиннарел. Дукха дlадаьннад хьайбаш, шура дlаялара ялая кхоачашъяра кхерам тlаэттаб кхоалагlча квартале. Боаьонца кхоачашдеш дац фермашка доакъар хьатlадара гlуллакх а. Доакъараш тоъаш дац. къаьстта lаьсашта—йол. Доакъар ца тоъаш хилар бахьан долаш хьайбай продукташ дукха йоахалац тхога.

Фермашка шоай хаинахьа ю социалистически яхьа итогаш. Дикагlйолча доярхашта хlара декаде карара нара тела вымпелаш, премеш дlател. Хьакхарч кхоабача ферме социалистически яхьа итогаш ю хlара бетта. Цхьабакъда, из деча лоархlаме хlама теркал ца деш дут: дикагlйола опыт массанега а кхоачаргlйолаш дlайоаржаяц. Фермашка ханханнахьа хьагайтац карагlдаьнараш.

Нов. Дубиницевас цlенхаштара кхоачамбоацар да аьлар парторганизаци кердача коммунисташа хьал ца юзаш хилар. Хlаьта парторганизаце коммунистех ахаш пенсионера ха йолаш ба.

Докладчикал тlехьагlа эгара хьалхе къамаьл дир партгрупорга В. Н. Волкова. Ше вуьцаш яь критика бакъйир цо. Партгрупла коммунисташа наха юкъе кхетама болх во баьб. аьлар цо. Хlаьта боахама кулгалхоштеи паркома членаштеи ферма дагайоахар цига йоакхха шура кlезигьелча е доахан дов доладелча. Партком хьажанар вахата, царга фу хьал да, миштта къахьег. Дуа хlама дика дац. Хlаьта цкъаза маькх а йоацаш ха йоагlа, мала хий ха тlара кхаьба лезаш хул.

Къамаьл даьха колхоза председателa Л. П. Ясинецкаяс аьлар фермашка бытовой хьалаш тоалар дукхача а даьнъе нитарча кулгалхоех, коммунистех тlийша да. Дикагlча хьалашка бац хьакхарч кхоабача фермера бараш а. Цига цlаккха а хилиш дацах йоацаш, чам бола дая хlама, цlена хий да.

Отчетни хана дикка болх баьб коммунисташа наха кхетам лушт. болх беш хиннай марксизма-ленинизма кружокаш, экономически знаней, комсомольски политически дешара школаш. яхаш дуьц нов. Ясинецкаяс. Фермашка беседаш лъй агитатораша, политинформатораша.

Наха юкъе политически кхетами болх бара вайна новкъарло ю дер дайна лелача нахех тунеядцашех. Ший хlама совдаккхара пачхьалкхея рузлъах пайда эца цхьанне а бокъо яц, аьнна Конституце тlа. Хlаьта пхьаннахьа болх беш боацача граждашни доахана когаш тlабеттаж доаду колхоза кхашка дlадийнар. Цхьабараша 8—12 бежан леладу шоай боахаме. Хlаьта цар дулх базар тlа дохк. Станичия Совета дулх эцара план кхоачашъяц.

Вайна вовй низах магац кхаш доадеш дола доахан совцаде, хlаьта райисполкома чурча гlуллакхий отдело новкъостал даьдац миссехиаза дийхача а.

Собране къамаьлаш дир хьанхарч кхоабача ферма заведующе М. М. Чесноковас, осеменатора Н. З. Барсигяна, В. Я. Кисличенкос.

Собране могабир парторганизаце болх. Керда партбюро хержар. Хlаьта Р. В. Дубиницева юха а секретаралла хержар.

А. ЗИМАРИН.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КОММУНИСТАШ КЕРТЕ ЭТТАЧА

«Пищемаш» яхача Аргунски заводах Шалински района индустре флагман я ала йиш я. Цо арахеца продукци — кхачан промышленноста эша машинаши транспортераши — чlоагlа хоатташи эшаши я вай мехка а доахол дехьа а.

Заводе къахьегаш я моллегlа декхар кхоачушдулургдоле барт тайна йола интернациональни коллектив. Цун кулгалдечарех цаl вар дукхача шерашка укхаза болх беш хинна коммунист заводa керттера инженер Е. П. Самуилов.. Ший болх дика бовзаш специалист ва из. Производстве чин дешаш лертlа къоастаде, мел чоалхане хьалаш деле а, де цезар де, наькха дог айде хоаш вола кулгалхо ва из. Коллективе цун массаза а сийлора. Цудухьа Евгений Петрович завода директоралла хьожавелта могадир партийни бюрос. Парте райком а рагьза хилар цу предложенена.

Е. П. Самуилов цу посте хьожавелга ийса хиннилга тlехьагlа гуладаьлар. Технически прогресса дешаш къоастадари, дукхагlа а дикагlа а продукци арахецара коллектива оарцагlъяьккха хайра лиренцена а партийни организацена а.

Иттлагlча пятилетка программа толаме кхоачашйир заводо. КПСС XXVI съезда решенеша дlалехачунна гlуллакхаца жоп а луш. заводе болхлоша цхьайтталагlча пятилетке а хьинаре къахьег. Чакхбаьннача 7 бетта заводо арахийцай 6 миллион 919 эзар сом мах бола валови продукци. Планах йоагlачунца нийсйича ва 103 процент я. Продукци маьхала яккхара план 102 процент кхоачашъяй. къахьегама оасарле 104,3 процент чаккхъеннай.

Республике котало яьккха а ца lеш. Ерригсоюзанк социалистически яхье а хьалхара моттигаш яьккй заводо. Коммунисташ, партийни бюро керте а латтал хьинаре къахьегарах бахьна аьттув ба из. Р. Тушиев керте латтача партбюрос, коммунисташа заводa ерригача участкашка шоашкара масал а гойташ беркате къахьег. Укхаза дlамел доладаьча дикача гlуллакхашта хьалха латт уж.

Партийни бюрос хадданза йоакхо ю чаграш хьахинжара, уж балха дlашийсбара, царна кхетам болара. Чlоагlъю производственни а къахьегама а дисциплина. Хоаш ма ший коллектива кулгалдечох тийша дукха долга. Из производство а нах а бовзаш, массаза бакълуш а, ше аьннар чаккхдоаккхаш а вале. болх а хилеца дlагlоргlа. Хlаьта меньа, балхах лог ца лазача кулгалдечох хьабоала пайда кlезига ба.

Дукха ха яьккхар механосборочни цехо планови задамешкхоачаш ца еш. Лаьгlбеина бар укхаза политикокхетама болх. Цунга хьежача во къахьегама дисциплина а. Цеха начальник волча Лазаревах дика организатор ва вале йиш яцо. Цун метта кхывар хьожаве лаьрхlер. Цеха болх товбе хьанна карагlдаргда, малев из атто бовца мухь дlабохьалургбар?

Тlехкьаре — цу балха хьожаве лаьрхlар хьалха латтача слесарий - сборщикий бригада кулгалдеш вола коммунист Ж. Висултанов. Цо дукхача партийни школе заочно дешай, дика организатор. шийгера а цехагара а доагlар хьалехаргболаш ва. Хьалхарча декоика дена порульщикашта. балха тlа дерло левзачарна никъ бийхар цо. Керда хьожаваьча цеха начальника хайре ший гара масал а гойташ, вих шийна тlехьабаха.

Оасаре болх бара эгара лоархlамегlа дар къахьегама дисциплина чlоагlъелга доллга хоара Висултановна. На тоеяра оарцагlъяхар общественни организацеш, ерригa а коллектив. Массане а цхьана товбир политико-кхетама болх, моральни а материальни стимулировани пайда а эцаш, лертlа вlаштlехьлькхар социалистически яхь. хlаранена карагlдьннар массанена а дlаловзийтар.

Ала йиш яц Ж. Бисултанов балха дlатlа ма ваханге а. беррига ши шегlа. атта хуьнаделар аьчна. Халонаш дукха нийсъелар. Масале, дlадувцарех массава а кхеташ вацар. Царца гlожагlа хила вийзар. Царех вар сборочни участка вокххагlвола мастер В. Делиев. Доха яр цуй къахьегама дисциплина, ше култалдеча нахагара лертlа болх болга хьадехаьер. Дукхаза а вийцар цунна цехе начальнико. Делиов тоалуш вацар. Балха тlа лох ца вича валанвар из. Иштта, гlуллакха лохбир бригадираш Ю. Лорсанови С. Муслимханови.

Лоаццa яьчи, механосборочни цеха коллектива дисциплина тоаяла йолаелар. Цунга хьежа къахьегама овсарле а такхъелар. Пятилетка тlехьрача шера производственни программа тlехкхоачашйо цеха.

Къахьегам дика вlаштlехьбаьха а нахаца болх бе а ховш вола Ж. Висултанов профсоюза заводски комитета председателалла хьожаве могавир завода партийни бюрос. Беррига ботхлоб а раьза хилар цу гlуллакха. 1960 шера дена профсоюзни болх беш ва из. Кердача моттиге а. хьалха санна дика болх беш ва Ж. Висултанов. Шерагlа баьржаб заводe къахьегама лаьча толамаш дахара тlехьара къовсам. дикагlа да болхлой къахьегама а быта а кьалаш.

Механо - сборочни цеха кулгалде къона коммунист Ш. Цакаев хьожавир. Цо а лаьгlбаликтанзар завода керттерча цеха болх. Чакхбаьннача ворхl бетта укхаза арахийнар 3 миллион 960 эзар сома маьха валови продукци. Из планах йоагlачул 267 эзар сом дукхагlа я.

Социалистически яхье хьалха латт КПСС член Х. Османова кулгалду револьверщикий бригада. Хlара бетта планаш цар 120—125 процент кхоачашъю.

Къахьегама хьалха латтараш коммунисташ ба. Слесарь - сборщик А. Чиргисханов, штамповщица Т. Магомалова, слесарий - сборщикий бригадир Б. Бисултанов, фрезеровщик Д. Дудугов, контролер ОТК Саламханова, сварщик Г. Воробьев. кхыбараш санна барех заводе доккхал ду. Уж берригаш а коммунисташ ба.

Коммунисташа кадрови дешаш миштта къоастаду хьакьокхаш дола масалаш дукха доаладе йиш я. Масала, цхьан хана хьалха лаьтта ширпотреба участка коллектив тlехьтlехьагlа планаш кхоачаш ца е яьлар. Коммунисташа чlоагlа техкар аз доц. Гучлаьлар къахьегама овсарле лоха хилара дукхагlча даькъе. цу участка вокххагlвола мастер У. Ужахов бехке волга. Цуй метта хьожавир къона специалист Х. Тайсумов. Дукха ха яьлаехьа цо болх лертlа вlаштlехьбаьккхар.

Кадрашца болх баре тайптаппаре формаш я. Участкай, бригадай кулгалхоша болх миштта бу талувгl партийни бюро заседанешка, собранешка. Кхоачамбоацараш къайла а ца кхухьаш укхаза дувцача дешаша новкъостал лу балха тlа дола кхоачамбоацараш дlадахара.

Партбюро цхьан заседане отчет луш вар заготовительни участка вокххагlвола мастер А. Саиев. Оборудовани сеца латташ, дисциплина лоха йолаш моттигаш хилар укхаза, лорка яцар социалистически яхь. Участок тlехьайнсар фу бахьан да чlоагlа техкар коммунисташа. Керда оборудовани э оттаяь, моральни а материальни а стимулах бинаа пайда а эцаш, шерра социалистически яхь йоаржайир. Хlанз из участок заводе хьалха латтачарна юкъе я.

«Хlара балха дийнахьа хьадер дукхагlа хилийта» яха девиз а йолаш заводе шерра социалистически яхь яьржай. Балха тlа шоашнара масал а гойташ керте латтараш коммунисташ ба.

А. ВАРЗАНУКАЕВ,
«Знамя коммунизма» яхача Шаьлерча районни газета редактора заместитель.

«Хlара балха дийнахьа хьадер дукхагlа хилийта» яхача девизагlа шерра социалистически яхь йоаржаьча Н. Анисимова цlерагlча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводe установкашта юкъе укх шера хьалхара моттиг дlа ца хецаш хьайоагlа ЛЧ-35 яхача установка коллектив. Укх шера 13 августе бархl бетта план кхоачаш а дь. сентябрь бетта чотех продукци арахецаш я цо. Уж толамаш доахача белгалбаьнна дика къахьегаш ба установка механик В. А. Гордиенко, оператор Е. И. Садовая, вокхагlвола оператор, коммунист В. И. Вадимов, кхыбараш.

СУРТА ТlА: (аьрдехьара аьттехьа) механик В. Гордиенко, оператор Е. Садовая, вокххагlвола оператор В. Вадимов.

В. ДЗИСЯКА сурт.

ХАЛА А БОККХА А НИКЪ

8-ча сентябре беррига советски мехкдаьттахошна цхьана Нохч - ГlалгlайЧен мехкдаьттахоша дездергда шоай профессиональни цlей. Мехкдаьттай газовни промышленноста дикагlйолча коллективашех болхлошех дукха толамаш. царна карагlдаьннараш белгалдоах. Грозненски мехкдаьтта промышленность хьанхеллача 90 шера халех боккхех баь бола никъ. цун сийлах истори дагаух цу дийнахьа. Хlаьта чlоагlа теркам тlаоэаш а шой тайпара белгала а ха яр 1920—1925 шераш.

Дунен халкъашта юкъе хинна тlом, революци, граждански тlом, интервенци — из дерриге а lеткъар Грозненски мехкдаьтта промышленноста. 1917 шера 108 миллион пунт мехкдаьтта доаккхаш хиннадале 1920 шера 1,7 миллион пунт даккха мара торо хилаяр. Бурув тохар балхаш кlезига мара ца деш соцадар. Новогрозненски промыслаш йоагаьяр, кхы дикагlа хьал долаш яцар къаьна промыслаш а.

1920 шера март бетта Грозный а цун районаш а кlалча бандех мукъа а яьха, Советски Россена юкъеяхийтар. Хlаьта 1920 шера 28-ча апреле арадаьннача декретах Грозненски мехкдаьтта промышленность халкъа рузкъа да аьнна дlакхайкадир. Цу хана ленз йолалу вай республика мехкдаьтта промышленность юхадегlайоалаяре йола ха.

Мехка доагор эшар, цудухьа ма могга сихагlа вай республика мехкдаьтта промышленность юхаметтаоттаяра хаддаза йоакхо еш яр Советски правительство. Промышленность дегlайоалаяран цуна реконструкци яран В. И. Ленина указанех 1920 шера апрель бетта Грозне вlашагlъеллар И. В. Коснор керте латташ йола мехкдаьтта центральни управлени (ЦНУ). Мехкдаьтта боахам юхаметтаоттабара балхаш дерашта новкъостал дар духьа Грозне хьожаю Кавказски къахьегама эскара ши полк.

Мехкдаьтта доахача Советски Россе кхыча районашца нийсдича сихагlча темпашца дора вай республика мехкдаьтта промышленность дегlайоалаяра деш хинна балхаш. Дlакхача шерашка доаккхаш хиначунца нийсдича дикка алсам а доалаш. 91,7 миллион пунтага кхоачаш айлу мехкдаьтта даккхар 1923 шера. Хlаьта бурув тохара балхаш 1922 шерага хьежача 5-ла гаргга сихлу. болх беш йола скважинаш 265-га кхоач. Чакхдоахача мехкдаьтта боарам лаккху. хlаьта бензин даккхара боарам 1921 шера 3,9 процент хиннача 1922 шера 6,6 процентача кхоачаш айлу.

1924 шера 26 феврале Цlеча Байракха орден елар Советски правительства Грозне пролетариата. 1918—1919 шерашка контрреволюци йоахаш Грозненски болхлоша турсала къоасам доаттабар бахьан долаш. мехкдаьтта промышленность юхаметтаоттаяра шоаш ца кхобеш цар къахьегар бахьан долаш дена доккха совгlат дар из.

1925 шу чакхдоалача хана. Грознерча къахьегамхоша хьинар кхо ца деш болх барах керттерча даькъе мехкдаьтта промышленность юхаметтаоттаяр чакхдаьннадар.

Иштта халонаш а лоаш. болхлоша шоай низи хьинари ца кходеш къахьегарах. Грозцерча болхлошта Кавказски къахьегама эскаро новкъостал дарах юхаметтаоттайир республика мехкдаьтта промышленность вай мехка Советски lаьдал аттача хьалхарча пхе шера.

Л. ПАРОВА,
Нохч-ГlалгlIай АССР ЦГИ архива йоккхагlвола болхло.

Коми АССР—60 шу

Коми АССР — вай мехка ткъаь автономни республикех цхьане — 60 шу дуа тахан. Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци яладеха пачхахьа Россе юстарГ уллаш тlехьобиса мехк хиннаб из.

Автономни республика тахана сурт белгалдоал промышленноста, энергетика, кlора, мехкдаьтта, газовой, хьу кийчъяра, целлюлозно-кехата, кхыча доакъошца.

Воркутерча шахтераша боаккхача кlорах череповецки металлургаша кокс ю. Республика территоре тlа гlоала чакхдоал «Сияние Севера» яхача газопровода дакъа. Усинскера мехкдаьтта дlадухийт Ярославле.

КПСС XXVI съезда решенешка хьежжа Коми АССР-е вlашагlйоалаш я Тимано-Печорски территориально-производственни комплекс. Цун керттера де дезар — мехка Европейски даькъа тlехь-тlехьа дукхагlа эшаш дола доагора энергетически хьун бийдалех кхоачамаш, мехкдаьттал газех переработка продукташ кхоачам хиллал лоаттаелга.

Социалистически экономика цхьакхоллаше а цунна цхьан хана Коми АССР-е хьайир къаман культура а. 1917 шу хьатlаоттаи бахача къахьа сиъ дезкъал кхо дакъе каьхат-мотт да хоаш дар. Кома шоай йоазув дацар. Хlанз укхаза халкъа боахамо къахьегача эзар сагах 845 саг юкъарен лакхарен дешар дийша ва.

Хlанз хоалуш тоалуш йолагlа автономни республика столица город Сыктывкар.

Хlара шера ткъо миллион тонн гаргга кокс еш бола кlор потребителашта дlабохьийт заполярни город Воркутерча горнякаша. Доагора дикагlа дакъе доаш мехка йоаккхагlйолча кlор боаккхача предприятера — «Варгашорская» яхача шахтера. Воргашорцаш ба Коми АССР 60 шу дизара сийна яь дlайолаьраш а. Цар чота тlа ба укх шера планал совгlа цар баьккха шин бlаь эзар тоннал тlех кlор.

СССР-е хьалхарчарех цхьа моттиг дlалоац Коми АССР-о хьун запасашта. Хьу тlа йолаш да 30 миллион гектар лаьтта. Шера укхаза кийчъеш йола дийхка а бага а хьу 20 миллион кубометрал совгlа я. Коми АССР столице городе Сыктывкаре хьалъяьй йоккха хьупромышленни комплекс. Сыктывкарски къахатех ду мехка хьадеш мехдолча книжканех хlара кхогlлар.

Сыктывдински хьупромбоахам — «Комилесором» объединене хьалхалаттарех ба. Укхаза кийчъю ах миллион кубометр совгlа хьу. Хьу тедалга, цхьалхайоккхалга, хьараозалга, сортех къоастаелга механизаци ла да хьун промбоахане.

Республике Тимано-Печорски территориально-производственни комплекс сихъяьккхараш латт мехкдаьтта доалла моттигаш. Усински Возейски мехкдаьтта доаллача моттигашка йоахаш латт бlаьш мехкдаьтта лахара а эксплуатацияни а скважинаш. Укх шера «Коминефть» объединене бурудеттараш ах миллион метрал кlезигагlа доацаш бурув тоха дезаш ба.

Караерзаьнча къулбасеццех мехкдаьтта доаллача моттигашка къахьегаш ба тайп-тайпара къамех бола нах.

СУРТАШ ТlА: 1. Сыктывкарера Юбилейни яха центральни майда;

2. Аьрдехьара аьттехьа: бурувтохара мастера Александр Вулышева бригаде дика къахьегаш бола болхлой башкир Лябиб Габдулханов, эрсе Игорь Телегин, украинцаш Игорь Демянчин, Владимир Водяха.

С. ГУБСКЕ сурташ, ТАСС фотохроника.

ИШТТА КЪАХЬЕГ АМИНАТА

— Хьона еза Дашуцаева Аминат дlаралар я-их, — аьлар цунгахьа дlа а хьежа сменерча мастера Сердечная Екатерина Николаевнас. — Кхерам бац хьона цо саккхат а долаш баракъа цехера дlалахийтар. Ше санна. массане а хlамаш тегаргьи мотта хургда цунна.

Уж тlехьара дешаш цо раьза йовцаш аьлча санна хийттар сона. Цар маlана дух тlа яла со эттача. гучадаьлар цо уж Амината раьза йолаш аьнна хилар.

— Нийса-м хьож Дашукаева барзкъаш миштта дац. — Дlахо дуьца йолаелар Екатерина Николаевна. — Цехера дlадихьачул тlехьагlа брак даь юхалайтачул бакъахьа ла гlалат укхаза гучадаьккхача. Цхьа шу да из контролер йола. Ше цу балха тlа эттача хана дена цlаккха а цхьа баракъа чакхдалийтадац цо дика ца хьожаш. Цудухьа цаl юха а деладац.

Производстве Дашукаева миштта болх беш я кхы сагага ца хьаттача а, кхоачамболлаш хьадийиар сога Екатерина Николаевнас.

Амината шийна къамаьл дича хайра сона из маха бакхкарх болх дела дукха безабенна саг йолга.

Юкъера школа йистелыкхача цхьабараша санна уйла е езаш яцар со мича деша гlоргьа. аьнна. Цу хаттара дола жоп аз кийчдаь дукха ха яр.

10 класс яьккхача Аминат Грознерча № 26 йолча технически училище деша йола. Из дар 1975 шера. Ерригa ха а ший хьаькъал а тlадахийта lомаю Амината барзкъаш тегара професси. Школе дешагlача хана класса староста а йолаш. школа художественни самодеятельноста юкъе а йолаш хинна из училище юхаозалу. Ший професена тlаера.

Геттара дика чакхйоаккх Дашукаева Амината училище. Цул тlехьагlа хьожайир из Грозненски швейни производственни объединене шоллагlча цехе балха. Цига хиннаяр Аминат практике а. Практике йолаш ше lомаю хиннача Еглаиц Зинаида Нарсиховнас раьза хиле тlаац Аминат.

Иштта болх бе йолалу из. Хlаьта дена дикъ шу даьннад цо цехе болх бу.

Цу коллективе йолаш дlайийнар Аминат коммунисташа шоай мугlарашка.

Дашукаева Аминат цехе эшаш йола саг я. Ший цlагlа санна цехерча нахаца дlанийнай из. Хlаьта парте член ше хилар цо деза лерхl. Партийни вахара юкъе дакъа лаца гlерт. Из объединене коммунисташа паркома членалла хержай. Ший декхар дика кхоачашдеш а я.

Дицленнадац Дашукаева Амината школе деша ягlача хана ше художественни самодеятельность езаш хинна хилар. Цо цехерча мехкарех вlашагlтеха художественни самодеятельность объединене дика лоархlаш я. Цун «артисташа» концерташ увттаду шоай объединене цехашка миттел городе а районашка а.

Укх хинна lаьсарея, Белана, Шелковской районий юртбоахама къахьегамхошта концерташ увттадеш. Цар выступлени яьй Грознерча Ленина цlерагlча культура цlагlа, кхычахьа.

Производственни болх дика барах, общественни вахаре хьинаре дакъа лоацаш хиларах Дашукаева Амината ВЛКСМ Центральни Комитета диплом сийнай.

Шийна хоччох кхоачамбаь lе дага иц Аминат. Из балха йолаше а Ставропольски технологически техникуме деша яха кийчлуш я.

Иштта я Аминат.

С. ЦЕЧОЕВА,
Л. Толстой цlерагlча Нохч-ГlалгlIай пачхахьалкхен университета кхоалагlча курса студентка.

«Агитатора блокнота» аргlанара номер

КПСС Нохч-ГlалгlIай обкома пропаганди агитаци отдела «Агитатора блокнот» яхача журнала цхьайтталагlа йола номер кепа а теха араьйннай. «Кхомбелга — коммунистически оамал» яхача редакциони статьяца дlадолалу из.

«Лоархlаме даташ» яхача рубрикана кlал я парте обкома мехкдаьттан химически промышленноста отдела инструктора В. И. Евглевске «Лаьттан ченаш цар карагерзаю» яха статья. Из хетаьй мехкдаьттан газовни промышленноста Ерригсоюзни дена.

«Гроэтрубопроводстрой» треста парторганизацей секретарий совета председателa заместителa В. В. Зацепина «Даиз цхьана» яхача статья тlа дувц гlишлош хьалъеча болгарски группаш лоархlамеча даташта — социалистически революце 37 шу Болгарски пачхахьалкхен 1300 шун дизара — наькъа миштта йолх.

Агитатора новкъостала копатехай «Чуlе фусамаш хилара гражданашта бокъонаш ялар», «Хьанкlаш лелаераша чуийна балхаш ду» яха материалаш.

Дика гlуллакх хьал а лаьца...

Цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера план 7-ча ноябре кхоачашъяра хьежъехьара республика хьалха латтача предприятей патриотически болам хьал а лаьца къахьегаш ба «Южэнерготеплоизоляция» яхача комбината Грозненски участка изолировщикаш. Массайолча техникоэкономически хьокхамех йола бархl бетта задани 20-ча августе кхоачашъяьй цар, хьадаьча йовхализоляционни балхий боарам дикка ба.

«Хьара балха дийнахьа хьалер дукхагlа хилийта» яхача девизах шерра яьржача яхье хьалха латтачарех ба изолировщ: Ахонтида Апостол, Асуева Зуряl, Манашева Зинаида, Литвинова Галина, кхыбараш.

Х. СУРУДЖАНЦ.

КОНКУРСА

АТТА БАЦ СИГАЛА БОДА НИКЪ

ОЧЕРК

— КIаьнк, — аьлар дас во- IагIа, — сигаленгахьа дукха урагIа хьаж хьо. Атта бац хьо- не цига бода никъ. Баьга- хьа вар хьо лаьтта Iара, укха- за а вусаргвацар хьайе хIема доацаш.

Ше яьккхача хана самолета- ца цкъа хьаьъа ара ша вьнна- ча къаьнача Уматгирене ништа хетар бахке дацар. ДукхагI- болча гIалгIай санна, цун ва- хар а лаьттаница дувзаденна хиннад.

Цхьабакъда, къонало шай никъ лех. Кердадар доаза гIарт, хапонашта дукъала отта бовем ба. Даь мел сий дой а, шо якечун гIара валанзар воI.

Аслан бIарг а перг а сига- ленгахьа долаш вар. Хозача илле оаз санна хетар цунна гаьнара хьахоза самолета тата. Берашца ха тIа пувча ва- ха кале а города улица юкъе латте сигала гIолла йода само- лет бIаргайнча из къайла ял- лалца тIехьахьажар.

ТIеххьара ийслагIча классе дегIача бераша лаьрзIар Фрун- зерча авиаклубе деша даха. Ахкан малх хьежача цхьан дийнахьа ткм кIаьнк, церна юкъе Аслан а волаш, приемни комиссена хьалхашка этгар. Цхьабакъда, цу чаькъах авиа- клубе деша дIаэцанзар уж. Школа йистаяккха, тIехьагIа юхадоагIаргда шо аьнна чу- бахнийтар уж.

...Ши шу даьлча юха а ко- миссена хьалхашка латтар хьа- тар бос бола, дегIа чIоагIлуш воагIа зIамига саг.

— Ер цIензашта летчик хи- ла лаьрзIа ва хьагучох — аьлар комисса председатель— Новкъостий мичаб хьа? Аслана доттагIий авиаце хьалка хин- на безам ба а бейна, кхыча- хьа деша бахабар.

Ишта, А. У. Дарсигов 1959 шера Фрунзерча авиаклубе курсант а хилар. Чакхдаьлар дешарех, тренировкех тIакх аьнна дизза хинна ши шу. Комсомола Киргизе ЦК-н ДОСААФ-а ЦК-н Сийлен ши грамота а луш, тIоедика дий- ша ваьлар Аслан.

Фрунзерча авиаклубо йоа- кхача авиаце бода никъ хьа- биллар зIамигача сага. 1961 шера из хьажаьр Серански летчи лаккарие школе деша. Цхьабакъда, из йистелакка ва- ланзар из.

Дагалаттаьнгте кхочаву никъ массаза а хилац нийса а атта а. ТIкъам бола кемаш си- гала гIолла леладу професси Аслан кареерзаь валалехьа ДарсиговгIар дезаь Грозне баха баьхнар. Керда вахар Iо- дуллача дукха дар эшаш, де дезаш. ЦIагIа цул зIамагIа кхо воцен йишен дар. Кхенза бо- ла дезал когашта уроттабара даьнен - наннен новкъостал динза варгвацар воккхагIволе воI. Цкъарчоа йита взаш хи- лар летчик хилара уйлаш.

Самолета штурвал лаца ший вIашIтIахьдьнна деца а, тех- никацара къаста лензар Асла- на. 1961 шера Нохч-ГIалгIай автоуправлене балха вахар из.

Коа-керта кулг а тоаш из цIагIа волаш чIоагIа раьзе дар ден нанен. Лоалахошта а ке- тар из лаьтта висача санна. ХIаьта Аслан шей уйла хувцен- за вар. Автотранспортни бал- хах ше кIезиг - дукха кхийтта вьлча юха а деша вахар из Грозненски авиаклубе. Юха а дIайолавлар тренировкаш. ХIанз цо Iомаш хиннар сиха лела авиаци яр. Белхара му- къавальча летни говзал Iома- еш даь шу чакхдьлар. Атта шераш дацар уж цунна. Юха а тIехдика чакхъьлар курсаш.

Укхаза эвсар а вьь, 1967 ше- ра лаккара летни говзал луча Кировоградски школе деша хьажийр А. Дарсигов.

Дешаш ши шу даьккхар цо. Кареерзайир дукха еза про- фесси, керда новкъостий бей- зар. Дог гIоздаьнна цIавера из Грозне.

1968 шера Грозненски авиа- отряде балха вахар къона лет- чик. Къахьегама къахьарча деношка инструктор уллув а воацаш, Аслана сигала къалъайъь самолет яр зIема хана а машара деношка а те- шаме хинна «АН-2».

ДIанзар шераш. ТIа-тIа ду- кхагIа кхеташ вахарет а бал- хах а хьийтар зIемига сaг. ХIанз Аслан шоллагIча классе пилот а звено командир а ва. Цо кулгал деш йолча звенос кхашкара юртбоаземе беллаш ду. ДIадийнача алатешта, боамбене, сомий а комсий а бешамашта удобренеш туес, се доаллача хIамеше зе дерг- доацаш молхаш етт.

Къулбаседа Кавказ шоай ноч санна дика йовз Аслана. Шуй новкъостаща цхьана дийнаш из Краснодарски а Ставропольски а крайшкара, Къулбаседа - ХIкрий а Чер- ски-Балкхарой а, Дагестански а Нохч - ГIалгIай а автономни республикай кхацка, зуунаш- та тIагIоала. БIаргаяйнай ла- кхача лоамашка Тийри кхеткаш доалу а из тайжо соце а мот- тигаш. Хов малагIча хис мича гола тох. Каспийски форда тIагIоала лийнав, бовз Сред- ни Азера боага малх, боамбе кIай кьаш.

Вошал долча республикай а областий а доазонаш къаста йиш йоцаш вIашагIдоаккхаш санна, чIоагIа де советски наь- ха доттагIал. Из дика кхета- даьд доккха доацача гIалгIай къамах волча летчико.

Аслана хоза хеташ дувц шийна байза дукккача къамех болча новкъостах, шийца цхье- на болх берех.

Тхьо шу совгIа ха я черсе- чо пилота - инструкторо Гуке- жева Виктор Албакситовича авиаце болх бу. Дика кхат из тезниках. Авиаце къахьара ког боаккхача хана даьз Ас- лане уллув зийнав Виктор Ал- бакситович. Дукза новкъостал даьд цо къонача летчика. Ка- гирхошта юкъе кхетаме болх зьинаре барех, церна хадданза новкъостал дарах В. А. Гуке- жевна «Дружба народов» аза орден еннай. Из шийна елча сенне дика хет Аслана.

Ишта дуккхача шерашка Грозненски авиаотряде болх беш, хегиркой тьехамаш бо- лаш хьабоагIа зрений, звеной командираш Левченко Олег Петрович, Иванков Александр Федорович.

Дукха ба укхаза къыча къа- мех бола нах а. Массанена дукта дезача гIулакхо — авиа- цера безамо — вIашагIтехаб уж.

— Балха долча хана тхона дега а дохац мала малагIча къамах ва, — йоах Аслана.

Авиапредприяте парткома а профкома а кулгалхоша дика- гIа барех дувцача хана эггара хьалха цIи йоахх А. У. Дар- сигова. Цо шийн новкъостах яь- ца дувцаче хана хьайтар аз:

— Бувцераш-м новкъостий ма бий хьа. Хьай балхах лаьца хIана дувцац Iа!

— Цхьатарра хаьонаш а тко- на массанена хьалхашка латта- рер. Масала, Бикоева даге- довхарах аьнча из хIиро ва,

сoя дикагIа ца хьега вогIа къа- хьегац.

Аслан, гучох, шийх вьцa дувца безам болаш вацар. ФунагIа даь къамаьл шийна хIара дIатовжеде дега вар. Цхьабаньда, дувца е доккхал де йиш йолаш дукхе хIемаш карагIдьннад авиатора. Цо кулгалдеча звенос хIара шера тIехкхоачашъю паччахьалкхен планаш. Къаьстта дог айдеме къахьийгар цо а цуи новкъос- таша КПСС XXVI съезд хьаел- лача хьалхарча деношка. Цу хана Аслана звено Краснодар- ски краечара кхашка удобре- неш туесаш яр. ХIара дийнахьа нормаш 120 — 150 процент кхоачашйора авиаторeша. В. В. Шелдирова кулгалдеча 3-ча звеноца яь полеаш хиннача А. Дарсигова звенос хьалхера моттиг яьккхар.

Укх шера хьалхарча ялх бет- та кхашкара юртбоаземе бег- каш чакхдазара план 109 про- цент кхоачашъяьй Аслана зве- нос.

Дукхача шерашка хьаьнала а хьинаре а къахьегаш хинна- ча летчика паччахьалкхен сов- гIат деннад — «Знак Почета» аха орден. Съезд хиннача ше- ра цох аьа «НГIАССР-а транспорта заслуженни болх- лой».

Къаьстта боккха кхаъ хилар Аслана 1977 шера. Из цу шера парте мугIарешка дIайийцар.

Шуй производствени де- кхараш кхоачашде Iаш А. У. Дарсигов. Из ва Грозненски авиаотряде парткома член, Ле- нински районии суда засeда- тель, залкъа тIахьожама группа член.

Дика дезал ба Аслана а цун сесего педагого Зинаидас а кхаьнзбереш. ЙоI Iемаргаи 4 классе деша вагIа, йоI Зарема 5 классе я.

Укх деношка цун звено Туркмене дIабийнача боамбе- на гIулакх да йоде. Машара вахта летт авиаторeш.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

СУРТА ТIА: А. У. Дарсигов.
И. ГЛИЕВА сурт.

Румыни фашистий доала кIелхара
мукъаьккхача Денга—СРР къаман цIейга

РУМЫНЕ КЕРДАДАР

23 августе румынски хал- къо белгалдоаккх шийх къа- ман цIей — фашистски иго- Iо ткъамах мукъадаьнна 37 шу даьд.

Цу моттиге хIара дийнахьа нерда эзаш хул. Укх кхухь 1944 шерара август шоай ва- хара дакъа хиннача, ха яхача наха. Мраморни Iоакъаш тIа зизаш дехх из гаьнара август исторе оагIув йолча геттара къонача наха а. Мохк мукъа- баьккхача советски салтечун фигура динамично делаш я. 37 шу хьалха Румынена гIа- этта, укхаза, Коталон, буха- рестски майдане яьнача со- бытей массача тоатол чура скульптора хьалаьццача санна, йоаржаь байракх бе а йоал- лаш. «Памятника тIа яздаьд: «Сийле хийла фашизмах Ру- мыни мукъайоаккхаш лийга- ча советски тургIалий!» зизаш дохк наьха дег чухь бицлург- боацаш укх лоархIаш хила- ра...

ДагадоагIачо вай дуг дунен шоллагIча тIема эггара йок- кхагIчарех цаI йолча Ясско- Кишиневски операце тIа. Пхе дийнахьа йолча хана го а баь хIалакйир гитлеровски стра- тегически фланга лард лоар- хIаш йоза 18 немецко-фаши- стски дивизи. Из бIаргалай- нача Симонов Константина дагадоагIа: «ХIама ва ши- шаш ялх бIаь километр никъ баь капитана Плотникова раз- ведывательни батальона ма- шинаш города кхо километр гаьна тIеххьара сайцар. Нах демаша баьха а кIаьдденна а ба. Немцашца хIара дийнахьа беш шийтта дийнахьа баьча тIемо цIимхара яьхай эггара дIамагIча, мехха тхир хьаьр- цача бIухой а юхьмараш. Цу шийтта дийнахьа батальоно ши эзар немце вийра, мас- сехк эзар караволавир.

Шоссена дехьа а сехьа а латт нах танкашка, броенема- шинашка, йоккхийча топий Iаьржача турбашка, салтий къонахчал долча юхьмараш- ка хьежаш, уж дег чухь лар- хIа а лоархIаш. Бухареста дена хьегIаттад кхотлаьнна эскар, сий доаккхаргдола цIи гIулакх шийх доалла эскар— ниэн нийсхон.

Танка водитель арвахкех яьча картa юхе шийт демаша йиза юхь юлаш воал. Къаьна- ча ахархочо топпаре кхабил- га чура шийла хий IотIаухийт цунна, хIаьта юххе латтача йоккхача сага бе йоал тамки- ста Iаьржа шлем...».

МоастагIчун оборона йоха а яь, Советски Эскар столи- цаяа, Бухареста хийцца тIа- доладелча коммунисташа кул- гал а деш герзацара восстани гIеттар. Антонеску тIема-фа- шистски режим дIаьккхар. Советски Союза хукьал тIом беча юкъера аьлар Румыни, цо нацистски Германена ду- хьал деравдир гера.

ТIехьа тIаьхьна событеш яр: 1945 шера март бетта йиззза демократически йолча правительствега Iалдаз кхьи- чар, монарки дIа а яьккха, 1947 шера декабрь бетта халкъа республика дIакхайкхийр. ЗаконагIа мадоаггIара чакхдаьхар 1944 шера 23 ав- густе доладаь гIулакхаш.

Советски Союзагара вежа- рашха кхоачача новкъостал- ца чIоагIало а дувцаш, со- циалистически содружества паччахьалкхенашца цхьана гIулакхаш а деш Румыне лоаццача исторически хана дIадаьккхар ше экономически тIехьайнса хилар, социализм хьалъяра кIийле кийчйир, шерра яьржа социалистиче- ски общество хьалъе а йола- елар.

Мехка экономике хилар оалангара структури хувда- маш. Боахама керттера да- къа а хиина дIаэттар про- мышленность, цо 60 процент совгIа къаман доход лу (1938 шера 30,8 процент мара зацар). ХьалхагIа а сихагIа а дегIаяха йолаелар энергетика, металлурги, машинаш хьаел- га, химия. ХIанз Румыне хьаю тIом хьалехьа хинначул 48-за дукхагIа промышлен- ни продукци, хIаьта цун къа- ман доход 14-за даккхенний. Эргаьвна товенний юрт а. 1979 шера хиннача РКП съездо СРР халкъа боахам дегIабоалабара, къахьегаи- хой вахара хьал тоадара дон- кхий деккхараш оттадар.

КПСС боккха лоархIам бу РКП-ашара доттагIала цхьана къахьегаш ду гIулакхашта де- гIадоаладара а чIоагIдара а. Вай партештен халкъаштен юкъера гIулакхаш чIоагIача кийлен тIа хьадеш да — со- циальни строй цаI хилар тIа, марксистско-ленински идео- логе тIа, перспективни декха- рашта дагалаттараш цаIан хилар тIа хьадеш да. Совет- ско-румынски отношенеша чIоагIало лува 1970 шера 7 июле кулгаш яздаьа дот- тагIалах, цхьана къахьегарах, вIашагIо дарах долча Дого- ворапа, из йиза цхьатарра бокъонаш йолаш, шина а паччахьалкхен суверенитети шоай лоIаме хилари лоархIаш оттадаь да. Экономически вIаши новкъостал дара Со- ветски Варшавски Договорега рамкашка социализма мехкий вIаши долча бувзамий дакъа а да.

Шинна а оагIорахьара эко- номически вIашагIлеладу гIу- лакхаш дегIадоагIа оттаьча планашка хьежжа. СРР ара- хьарча торговле деча маькхий хьакъехьа СССР хьалхарча моттиге латт. СССР-о Румы- нена лоаттаю машинаш, обо- рудовани, тайп-тайпара йола дукха бийдал, технически до- кументаци. Румынера йою машинаш яра, химически, ян- гача, кхачан промышленноста эша тайп-тайпара продукца.

Советски Союзо, социали- стически содружества мех- каша, царца Румыне Социа- листически Республико а тIагIертта къовсам лоаттабу машар чIоагIбара, тIема кхе- рам дIабаккхара, кхохкам лаьгIбара тIехьа. Дикка йов- заш я Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача пачча- хьалкхений Политически консультативни комитето от- таль машар чIоагIбара тIа- дерзадаьча гIулакхий про- грамма.

КПСС XXVI съездо орга- нически кхы тIа хьалйиза а дегIайоалаьа а йола машара Советски программа шорра хьаллаьцар Румыне, РКП ЦК мартовски (1981 ш.) пленуме белгалдаьккхар «Со- ветски предложенеша пере- говораш дIайолаяра йола перспективаш хьаеллаш хи- лар, сихдаь гера хьаделга соцадара наькъаш лахара а переговорий наькъаца про- блемаш къоастаярга довлара а тIаерзаль уж хилар».

КПСС XXVI съезде къа- мал деш РКП ЦК Генераль- ни секретара, СРР Прези- дента Н. Чаушескус белгал- даьккхар: «Къаьстта раьза долаш саха мах бу Румын- ски коммунистически парте- нен Советски Союзая юкъер- ча, вай мехкаштен халкъаш- тен юкъерча дIайхача дотта- гIален бартцхьоагIони гIула- кхаш лакхлуш дегIаахара... ДIахо йолача хана румыно- советски доттагIал, цхьана къахьегаш ду гIулакхаш, бартцхьоагIо кхы а чIоагIагIа дегIаяро гIулаких дергда шин- на а мехка прогресса, ваха- ра хьал тоадар, социализ- мана, дерригача дунен тIар- ча машара».

Г. АВАЛОВ.
(АПН).

Ираз долча новкъа

Назрановски трикотажни фабрика № 1 йолча барз- къаш тегача цеха пхьоалагIча конвейера бригадирах Сул- тыгова Фатимах дувца лов сона.

Назрановски № 1 йола школа йистеяккхарах дола аттестат хьа а йиша ГПТУ-27 деша йо- да къона йоI. Баракъаш тега- ра къайленаш [illegible] лаю цо. 1974 шера училище дийша а яьле тха фабрике балха йоагIа Фатима. Барз- къаш дика а тегаш юкхьанца дена тIеххоачашъю цо нор- маш. Ший коллектива обще- ствени вахаре дика дакъа лоац цо, кхоачамбе[...] дIадахара къовсам лоаттабеш низи хьинари ехадаш. Каст- каста пенгазета тIа ядора цо смении заданеш кхоачашъ- еш боацачарех, цхьаккха а ба- хьан доацаш балха ара, ца [...] шеяяп- мотористкай вахара хьалаш тоадараи къахьегама овсарле лаккъяран ашачох дагаювлар шийна цхьана болх беш бол- ча новкъостащца. Болх бе- заш, дог-уйла цIена долаш, харцдар ца лоаш из хилара дукха а езаш, мехкараша цун сий а деш, наха ма аллара, цеха коллектива дезалхо а хинна дIаэттер къона говзан- ча. КПСС члений кандида- талла дIаэцарца дог гIоздаь- лаш хилар Султыгова Фати- мана 1978 шу. Кандидатски стаж йол'о [...]ъа, ше агита- тор хиларга хьежна, тайп- тайпарча темах доклад еш, собранеш кийчъеш бок- кха общественни болх бу къонача коммуниста. ХIаьта 1977 шера КПСС членалла ше дIайийначул тIехьагIа кхы а хьинарегIа къахьега йолалу из. Ше тегача баракъа дикал лакха а йолаш тIара смена норма тIеххоачашъю цо.

1978 шера хьалха латта говзанча бригадирелла хорж конвейера болхлоша. Цу ха- на план кхоачашъяьцар кон- вейера тIа латтараша, цуду- хьа фабрика администраци, партийни бюро, комсомоль- ски профсоюзани органаш- цеш къонача коммуниста из гIулакх тоадергхиларах те- шаш яр. Къахьегама дисцип- лина толхаерашца къовсам а лоаттабеш дIаболабир Фати- мас ший болх. Цунна хоаш дар план кхоачашъяра из кертгерачарех цаI долга. Ди- ка аьттув баьлар къонача бригадира из гIулакх дика вIаштIехьдаккхара. ТIехьа- кхачара хьалха латтарашта юкъе яхар конвейера коллек- тив. Дика къахьегача масса- нена юкъера бригадира бел- галбоах швелш-мотористкаш М. Санилова, Л. Чилиева, кхыбараш.

1979 шера Фатима хорж КПСС обкома членалла. Шийна тIалатташ бола бок- кха бехктокхам дика кхета а беш иттлагIча пятилетка плая ханал хьалха кхоачашъяра оарцагIоах цо ший новкъо- стий. ХIаьта 1980 шера цаI санна массавар лаьза а во- леш халкъа депутатий район- ни Совета депутаталла хорж Султыгова фабрика коллек- тиво. Халкъа оккал Iе хи- ларга хьежжа дуккхача хар- [...]ай декараш кхоачашлаьд Фатимас. швелш-мотористкай салоIамахи вахара хьалаш тоадарахи лаьца дола дукха дешаш уттадаьд администра- цена хьалхашка.

Коллектива юкъе геттара боккха болх дIабихьар Фати- мас. КПСС XXVI-ча съезда накъаболхаши съездо болх беш хиннача деношка. Шин бетта план 10-ча феврале кхоачашъе яьнна кхайкарал дир къонача бригадира кон- вейера болхлошка. План бок- кха хиларах цхьаина бола кулгалхой Фатимай дешаех Iоек хиннабале а, баракъаш тегараша хьалльацар шоай кулгалхочо аьннар. Юкхьан- нарча партийни организаце собрани йолаш цхьоалагIча конвейера бригадира Ф. Сул- тыговас аьлар коммунисташ- ка: «ТIийна социалистиче- ски дохкарех тхо лоархIален- пад, шин бетта план 10-ча феврале кхоачашъяьй», хIаь- та планал совгIа арахийца барзкъаш 44 эзар сома мах- ха дар. Коммунист Султыго- ва Фатима керте латтача кол- лективо дика къахьегарах ворхI бетта задана ханал хьалха кхоачаш а яь, планал совгIа 107 эзар баракъа ара- хена вIаштIехьдаьннад.

Укх шера план ханал хьалха 7-ча ноябре кхоа- чашъе дош деннад фабрика коллективо. ХIаьта коммуни- ста Султыговас къаьстта кул- галдеча бригада шера план СССР керда Конституци тIа- ийцача денга кхоачашъе дош делар. Укх деношка, октябрь бетта чотах къахьегаш ба хьалха латта барзкъаш тега- раш.

Наха юкъе беш бола болх дика дIабахьара кIоаргга чу- лоаца бола эпанеш йолаша политически сакхетам лакха болаши хила езалга дика кхе- тадеш я Фатима. цудухьа Ростов-на-Дону яхача городе Лакхехьарча партийни школа заочни отделене деша дIаэт- тай из. Ираз долаш никъ хил- ба хьа, Фатима!

Б. БЕКОВ,

Назрановски трикотажни фабрика № 1 йолча цеха [illegible]

ШОАЙ ДЕША ДАЙ БА

— «Сийлахь-Йоккхача Ок- тябрьски социалистически революце 64 шу дузача ден- га кхачалехьа шера план кхоачашъе» яха болам хьал а лаьца, хIара бетта заданеш 160—170 процент кхоачаш а еш къахьегаш ба Шкляев Геннадий керте латтача бри- гада слесараш-монтажни- каш», — яхаш дувц «Гроз- нефть» объединенена чуйол- гIача гIишлон - монтажни уп- равлене начальника В. П. Егорова. Дика къахьегаш ба укхаза Прудак Петра кулгал- ду каменщикаш, Комаров Евгений керте латта отделоч- никаш, Гусев Николай керте латта бетонщикаш, хIаьта уп- равлене дикагIчарех цаI лоархIаш йолча Гребенюк Виктора кулгалдеча слесарий- монтажникий бригада коллек- тивана шоллагIча квартале хьалхара моттиг лиххарах «Грознефть» объединене ка- рара-кара тела Ше баг[...]х а ахчан преми а луш хIалхара моттиг хьожайр.

«ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!», яхача ценнах балха дикал лакха а йолаш хьинаре къа- хьегарца белгалбьинаб элек- трогазосварщик Самаренцев Николай, штукатур Идрисова Раиса, бетонщик Касумов Iусман, иштта кхыбараш. ГIишлошъераша хьинаре болх бараш, дика толамаш дахарца дувзаденна да управ- лене коллективо ворхI бетта план 106 процент кхоачаш а яь, аланал совгIа 57 эзар со- ма маьха йола гIишлош хьалъяр. Хьабеча балхага дIадодар лохдарах 20 эзар сом гаргга болча маьха пайда а беш, къахьегама овсарле цхьа процент лакхъяьй.

А. ТИЩЕНКО.

ДОТТАГIАЛА УЕЗД

Румыне картIа тIа ма лехе из. Ер шу дIадолалуш юххье мара республика къулбехье нерда уезд йилла аьнна со- цам баьлар СРР паччахьал- кхен совето Уезда центр хилар Дунайна юхе уллача Джурджу яхача городах. На цIи я уезда а.

Укх тIеххьарча шерашка Джурджу, йоккхаьлар аьлча социалистически Румыне дукха кхыйола городаш а санна, чIоагIа дегIайоагIа. ХьалхагIа укхаза немаш тоадеш хинна йоккха йоала мастерскеш йоккха судо- верфь еш вIашагIтехай. Го- роде я шекар доаккхача за- вода, кIувсаш леча фабрика, консерваш комбината лакха цехаш. Джурджу республика эггара йоккхагIйолча про- мышленни центрех цаI а хинна дIаэттай.

Город дегIанхай, дегIа а йоагIа вежарашка долча со- циалистически мехкаща. эг- гара хьалха СССР-ца Бол- гарецен а долаш. цхьана къахьегаш кооперировани еш. Ше хьахинна дукха ха еце а керда уезд халкъа а йовзаш я «вежарашка долча доттагIален вIаши новкъо- стал дареи уезд» хиларах тарра.

Социализм хьалъе йоала- ньча хьалхарча шерашке а тилла доладир цига паччахь- алкхен воазица гIолла долата Дунайна тIий. 1954 шера тилла даьлар из. Цох цIи тилар «ДоттагIала тIий» аьнна.

На тулIаш дакъа лоа- цаш хилар румынски, со- ветски, болгарски, чешски гIишлонхой. Из Европе эгга- ра доккхагIчарех йола шин ярусах латта тIий да. На ши километр совгIа дIаьха да. Цхьан яруса тIа лел поез- даш, вокх яруса тIа—авто- мобилаш. Цу тIаьна доккха новкъостал даьд Румыненен, Болгарена юкъера экономи- чески бувзамаш вIашка оза- рая дегIадоаладарaи.

ХIана вежарашка болча шин мехка историе чу нерда оагIув йихьай. Йоккха еза машинаш оборудовани хьеш йола румыно-болгар- ски предприяти йиллай. Цун цехаш доттагIал долча шин городе я Джурджу болгар- ски городе Русе. Дирек- торий цхьана йолча совето кулгалдеш йола завод «Эва- йоккхий машинаш ю Джурд- жу—Русе предприяти» ол- лаш я. Цига хьаю юкъерча кIоаргален тIехеи бурув то- хача эша оборудовани. ме- таллургически. химически, мехкдаьтта. химически ин- дустрена эша тайп-тайпара машинаш, хIаьта шитта про- мышленни арматура а. Укх пятилетие шеръе лерхI за- вод. продукци цхьана дIаях- ийтара дешаш къоастадеш да.

Цар цистернашка етта Совет- ски Союзе хьайIт Румыне меттел Европе а эггара йок- кхагIйолча, вай мехко тех- нически новкъостал а деш хьаьнча, ер шу долалуш болх бе йолаеннача хлоросо- дови продуктий заводо про- дукци. СССР-о из предприя- ти юлаш дахьийтар цига технически документаци, вай ханара оборудовани. Со- ветски специалисташа техни- чески новкъостал дир чоал- хане агрегаташ оттаеча. Предприяти хьалъеча дакъа лаьцар шитта Чехословакен, ГДР—ен. Шийн проектни яь- валга кхаьчача заводо хIара шера арахецаргда 200 эзар тонн каустически сода, 180 эзар тонн коача хлор. НIаьх- хача хана оттаьча соглаше- нега хьежжа цу безача маьхерча продукце дикка доккха дакъа укх гергарча 20 шера Советски Союзе лоаттадергда.

Дикка цIи йоахх заводе из хьалъеш дакъа лаьцача, румынски коллегашта чоал- хаиера химически оборудо- вани йовзийташ гIо даьча со- ветски специалистий. Цар оборудовани вIашагIа тохаш дIаоттаярал совгIа, цунца болх бергбола нах кийчбеш а новкъостал дир.

— Хлоросодови продуктий завод хьалъеча хана цох хилар румынски химикашен цар советски коллегашен опыт дика вIаши йовзийташ йола моттиг, — аьлар хими- чески комбината генеральни директора Мани Штефана.— Предприяти хьалъяьй цхьа- на къахьегаш.

Э. КЛИМЕНКО.
ТАСС корр.
Бухарест

23 август -- Румыни фа- шистски Iазапах вIалхаръяк- кха (1944) да.

Бухареста кхы бIаь совгIа шу да. ХIара дIадахача бIаь шерено йовргIоацаш шийлер йитай города куца тIа.

Дикка эргаьнна товенний столица тIом чакхбьиначул тIехьагIарча шерашна. Дукха этажаш йола цIенош хьалъэт- тад хьалха кьесе илалча е тиине къаьна цIенош хиннача моттигашка. ХIанз Бухаресте бахача нахах ахаш хIана бец аьнна кха нердача цIенашна бах.

СУРТА ТIА: Баята-Альбо районера сквер.
А. ПУШКАРЕЗА сурт.
ТАСС фотохроника.

ШИЙ БОЛХ ДУКХА БЕЗАШ

ХIара дийнахьа бIаьш нах боагIа Назранерча № 2 йол- ча универмаге шоашта цIагIа эшаш дола цхьацца хIама эца.

Тика йоккхача коллектива юкъе чубаьхача нахаца ела- енна, Iимерза хиларца, царна эшаш дола хIама харжа а эца а гIо-новкъостал дараш белгалъяьннай «Галантерея» яхача отдела де[...] Бара- хоева СаьлангIре Лиза.

ЗIамига йоIиг йолча хана дена дуккабелабеннабар Ли- зайна дохкархочух болх. Цун да СаьлангIри вар цу хана Назранерча «Хозтовары» яхача тика чу болх беш. ЙоIаьг наст-кастта, шийга му- къа ха хилча, чуаккхар ва болча, цо чIоагIа зувра хIама эца чувена хIара саг.

Назранера № 1 йола юкъера школа чакхъяьккхча Лиза деша йода торгови курсашка. Деша ягIача хана а ше хьажа никъ дега хье- хамца хархарагIа дика де- шарца белгала яр из вокх дешархошта юкъе. Лергах тувладалийтацар цо хьехар- хочун цхьа дош, лаьрххIа кийчлоре из хIара занятега.

1972 шера цуина дага- лаьттар кхоачашхуя. цо хьа- за ца хулаш цхьа саг дIава- хав ала йиш яц тика чура. — йоах универмага заведующе Арчакова Хьавас.

ХIинз ийс шу гаргга ха а Барахоевас Назранерча тай- тайпарча тикашка болх бу. Цу ийс шера цхьа шу дIада- хадац цо шийна тIадилла де- кхари бетта плана кхоачаш ца еш. Из дукхаза белгал- даьхад райпо правлене бар- кал алараца. Сийлен грамо- таш, премеш, кхыдола сов- гIаташ теларца а.

Лиза шийн тайпара зитуахазы йолаш саг я. Цун балха раь- карко. ЦIагIа е вахаре хала- хетар хиннадар аьнна ше болх бе дIаэттача из дицдеза цо, — йоах Барахоевас.

ХIанз универмаге цхьача отделашца яхье яьна, хьы- нар ябдаь къахьегаш я Лиза, белгалдаьккха деза цо болх беча отдела товараш дохкара а наьха хьашташ кхоачашла- ра а 11 пятилетка хьалхар- ча шера ворхI бетта план тIехьхоачашъяьнна.

Ше даьчох кхоачам баь Iеш яц Лизай оамал, цудухьа лерхI цо торговле балха кхы а кIоарглеваш йовза.

Ала догдоагIа: аьттув бал- бо хьe, Лиза.

С. АРЧАКОВ.

КЕРДА СТИХАШ

ХАМХОЕВ Ахьмад

Ма яхийта къонал

Ма яхийта хоза къонал
Вахаргара хьа ца эцаш,
Кхоана дехне карвва хьо.

Ма яхийта гlоза къонал,
Массанахьа бlарг ца
локкхаш
Цо тесса вутаргва хьо.

Ма яхийта хоза къонал,
Цуи совгlата мах ца
хоадош,
Хьадда Тийрна талгlе мо.

Ма яхийта гlоза къонал,
Цуи хозалах дог ца lобош
Сайран малх чубузаш мо.

Ма яхийта хоза къонал
Цуи безамах дегаlоз ца
еш,
Ловичу ярма елаш мо.

Ма яхийта гlоза къонал,
Цуи дикалах тамаш ца еш
Маьре бода седкъа мо.

Ма яхийта хоза къонал
Гуйрана гlа доьжаш сайна
Тlаккха эна кайда бац,

Ма яхийта гlоза къонал
Хи товтолаш лаькъаш сайна
Къона шераш кероl дац.

Ма яхийта хоза къонал,
Бlаьстенца доа дашаш
сайна
Юхверза салаз бац.

Ма яхийта гlоза къонал
Цуйраша дехк гlотташ
сайна
Неде, лаца атта дац.

Ма яхийта хоза къонал
Лечкъа, тебаь йода хьона
Хьа доархlам бе на
кхуйташ.

Ма яхийта гlоза къонал
Набаргl хье воаллаш
сайна
Гlана кхелаш lехаваш.

Шийна хилча кхоачам хиннар

Iаьрка йоагlа морхаш
сайна
Гlайгlанна бlарг ца
байлхачоа
Сийрда денош дайзадац.

Хала урхе дукъал яьнна,
Вахара никъ ца
баьнихачоа
Оаттона хам байзабац.

Шийна хилча кхоачам
хинна,
Циск мо пишка юхе
ваьгlар,
Воапар ала мегартда.

Арекашна гlулакх хинна,
Наьха дика, во ца дайзар
Тениш вылча вийсса да.

Цу хьа дега ла ца маттал
Хало мотиг тlаьттача
Къонах цитта воазаргва.

Яхь йолаш вар оарцагlа
валлал
Цу ший мехка хало еча
Саг вар хьалха латтаргва.

Тlехьалена пайда боана
Дахьса хабар, еньа курал,
Цхьанна даькъе лаьрхlа
дац.

Аьлча наха эшаргдоаца
Нийрча дешаш, соцте
самал
Наькъа тешаи хинаабац.

Наьха хьакъаьл, дог ца
lабаш
Цlаьрматонца рузкъа
тулдаьр
Мацвенначох тийша вац.

Хало ена-нъел ца хьегаш
Массахана атта лейнар
Къечоа новкъост хинна
[illegible]

Iаьрка йоагlа морхаш
[illegible]
Гlайгlанна бlарг ца
байлхачоа
Сийрда денош дайзадац.
Хала урхе дукъал яьнна
Вахара никъ ца баьнихачоа
Аттона хам байзабац.

ГАГИЕВ Гирихан

Даде хьаькъал

Йоахар сога даде:
«Цхьоал — ва дика да.
Наха юкъе мара
Сога саг хургвац.

Наха юкъе мара
Хозлац бlаргий бос.
Адам духхагlа ме да —
Духхагl дегагlоз».

Йоахар сога даде,
Сона хьехар деш:
«Наьха дикал — духхал.
Сага ше морг эш.

Наьха духхалено
Сердало хьалхол.
Массанена валар
Цхьаь вахачул тол».

Тешапар со дадех.
Велар со духах...
Хlанза-м тоьаш сона
Лаьтта мел бое нах.

Тоьаш, сайна чlоагlа
Духха бевандаь.
Царцара дlакъаста
Цаьа сай везандаь.

УГУРЧИЕВ Ахмат-Гирк

СЕЛ ДОГ ДОАЦАШ

Сел дог доацаш, во,
бирсаенна
Iа ходдайпр сомий га.
Со вар чlоагlа хьоз
цецаьнна
Сайна гуш дар хеташ гlа.

Моцагlа-моцагlа духхе
хьелке
Деьлес баша бегlа цхор.
Сийнача бел тlа, шийна
кlалхе
Хийла воазар дайна кхор.

Тха деьнанас са деьдега
«Безам балаш хозь чкор.
Хийла дайна денош аьрга
Из ков диазар латташ бар.

Хенаш, замаш некъе
йоахаш,
Халонашта ца луш къар,

Хlара бlаьсте эзаь тоаш
Дагаш хьесташ латташ бар.

Хьона уллуе езачунца
Дагар дувцаш со ваьгlаа.
Зlамга волаш кlаьдвеларца
Хьона кlалхе дlетхьийсаа.

— Миста сом ба, укхо луш
бар
Аьнна, хьо дlалоадабир.
Хlанз хьа метте ягlа
гудар —
Хьо кхатилла боагабир.

Сел дог доацаш, во,
бирсаенна
Iа ходдайпр сомий га
Со вар чlоагlа хьоз
цецаьнна
Сайна гуш дар хеташ гlа.

* * *

Нагахь сайна
Саг lохкете цlаьхха,
Къонах волуса
Магац lатlехвала.

Къонах волчо
Кхьиеттел дагахь а
Цlенкха аргдац:
— Сона бац цун бала.

Нагахь сайна
Бийсаи юкъе унахо
Халагl хинна вале:
— Оарц дала!

АРЧАКОВ Сали

Ше къонах вар
Улхаргвац ший метта
Яхаш: — Лонча,
Сона бац цун бала.

Е шиш сага
Юкъе къоксан боале
Харцо тlерте
Бакъдолчул хоттъала,

Ше къонах вар
Вагlаргвац lохайна
Дагахь яхаш:
— Сона бац цун бала.

МОСКВА. Чайковске, Танеева, Варламова произведенеш, советски композиторий иллеш — иштта я Япони йоккхаш йолча, Го Китагавас хьалхе лелаеча ансамбла репертуар. «Березка» яхаш цlи йолаш — я ансамбль, итташ шераш да эрсий музыка шоай мехка йоаяйташ из хьайоагlа.

Хlанз вай мехка гастролешка ена «Березка» яха ансамбль.

Советски зрителашна дукха дезаш тlаьц японски артистий концерташ.

СУРТА ТlА: Японера «Березка» яха ансамбль столица Центральни концертни зале.

В. СОЗИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

рейд

ЙИСАР КlЕЗИГА ХА Я

Наьсарен района школашка дешара кердача шера мишта кийчо яьй хьожаш хилар укх деношка «Сердало» газета рейдови бригада.

Тхо да Наьсаренча № 4 йолча юкъерча школе. Бlарг хьоасташ басараш хьенха хоза кийчъаь коридораш, классаш, керда мебель, массанахьа лостам болаш-иштта сурт дар тхона цига бlаргадайнар. Хьехархой коллектив, школа директора Б. Шадыжева, бераштa къахьегама урокаш хьехаш волча хьехархочо Н. Малькова цlенхаштта йоаккхо яьй школа ханнахьа кердача дешара шерага кийчъяра. Ханнахьа эша гlиошон материалаш lалашъяь, берaш чухецалехьа дlадоладаьд укхаза ремонтни балхаш. Цудухьа ремонт яь ханнахьа баьннаб.

Эш-эшача штукатурка яьй, кlир техай, тхов тоабаьб, эшаш йола оборудовани ийцай. Школана ремонт ешшехьа а кийчъяьй математика, эрсий метта, литература, физика, географе, химе, тlема гlулакх lомадара, кхыйола дешара кабинеташ. Йа бахьан долаш керда дешара шу эладоладара iе мел — деаар даьчакхдаьккхад укхаза 12 августе. Тахан а бераш чуэца кийча я школа.

Школашта ремонт яра гlулакх цар кулгалкхоша еча йоаккхонга хьежа хилара тешал да Экъажкlовгий-Юртарча № 2 йолча школа сибат. Кердача дешара шера дика кийчо яьй укхаза а. Басар хьенха ихьегаш да пенаш, кlир техай. Школана а хьехархошта а кхоачам хилла кхетилла хlама lалашъяьй. Школа директора, РСФСР заслуженни хьехархочо Картоев Мухьмада хьехархой а, дешархой а дай-нааной а сар цагlбаьха болх вlашгlехьбаькхар бахьан долаш керда дешара шу ханнахьа дlадоладара кийчо яьй укхаза.

Иштта кийчъяь я горадера №№ 1, 2, 3 йола школаш, Яндарера юкъера школаш, Гlази-Юртара школа. Цхьабакъда, эррнгаш-м яц иштта дика кийчъяь яьняв.

Кхьча тайпара сурт да Бурокlалхарча юкъерча школе. Дlа мел хьежача яда укхаза гурбаш, хупшаш латт йоккхил тела батареяш. Ялх класс мара яц кlир теха, басар хьенха. Уж батареяш хувца болабенпабап укхаза кхо да хьалхагlа мара. Берригa кхоачам хилча а шин кlира вlалла ца сонийташ болх бе безе. Цхьадолча кораштa тохенза да кнегаш. кийча яц кабинеташ, ий а цхьацайолча моттигашка хувца дезаш да.

Хlаьта лй йиш йоаяаш дар душевой чу хинна сурт. Укхаза бетона тlа lоххайса дада кlалхкхетаргах латаш къалдехка мерташ, lоххайса яда трикотажни фабрикера хьаена цахаиний отходаш. lоххa латт хий, дохна луш латт метташ. Спортивни залах «склад» яьй: укхаза латт басар чухинна банкаш, ведараш, педаш. Дерригача коа хьатlаьнна латт эмбрози яха буц.

1200 дешархо хургва Пхьале-Къонгий № 1 йолча юкъерча школе. Укхаза яьй керда электропроводка, кlир техай, басар массанахьа хьекхад, цхьабакъда тховнах лазар lотуухаш доладаь тховна тlа бlарга гуш я тайп-тайпара lаттош.

— Дlалахача шера укхаза ремонт яра хьахийцадар 2800 сом гаргга, — яхаш дувц завхоза Оскаков Абдул-Воахlапа, — цхьабакъда, iхов а уйнаш а хувца вlашгlехьдаьнадац. Укх шера райисполкомо бlаь шифер лургъл аьнна тхона, уж хьаяйта склале латта дуккха ха я, цхьабакъда из а кlезига я тхона. Цул совгlа говзе дезаш да хьехархой беха цlа. Хlана эцаш да тхона сийна басар е.

— Къахьегама уроках тешаш йолча кабинете а хувца езаш я шифер, цудухьа вlашгlехьдалац тха отделочни балхаш доладе. 50 процент басар юха хьакха дезаш да школе. Деррига а са сай де дезаш хул: йоашаш я цемент, гlум, выключателаш, патронаш.

Иштта таханарча дийнахьа кийча яц lаьли-Юртара барзl шера йола школа. Дошлакъий-Юртара, Тlой-Юртара №№ 1, 2 йола юкъера школаш, Наьсар-Нерте дикъ шера йола школа, № 13 йола школа-интернат, общежити, кхы йола школаш.

Районерча школашта керда чa шери эшаш ва 87 хьехархо. Районос просвещене министерствага заявка еннай, цхьабакъда, министерствос 24 процент мара кхоачашъяьлац из.

Дешара керда шу тlакхача йисар геттара кlезига ха я. Дале а района партийни, советски, общественни организацеш сихха оарцагlйоале укхаза белгалдаьча кхоачамбоацарех дукхагlдараш дlадаха вlашгlехьдаргда.

«Сердало» газета рейдови бригада:

Б. ЧАБИЕВ,
Наьсарен района халкъа тlахьожама комитета председателя заместитель;

З. ДАУРБЕКОВ,
«Сердало» газета штате воаца корреспондент,

А. САГОВ,
тха соб. корр.

САЛОlАЧА ДЕНОШКА

С. М. Кирова цlерагlа культура парк. 10.00. Болх беш а еррига аттракционаш. Парка радио. 10.00. «Советский композиторий иллеш» яха радиоконцерт. 18.00. «XXVI съезда социалаш вахаре» яха лекци - кинолектори. 18.00. Баьццара театр. Надтеречни а Наурски а районий художественни самодеятельность коллективий кхоллама отчеташ. 20.00. «lилмех дика lаьдалаши» яха кинофестиваль.

В. И. Ленина цlерагlа культура Дворец. 11.00. Кинотеатр «Фаьнг болча хьоашалгlа». 20.00. «Заводской районни заводчанащи» яха ахкенара кинолектори. 20.30. «Салаlарах а лайда эца» яха кагирхой сайре. 20.30. Баьццара театр. «XI пятилетка кердача гlирсашка гlолла» яха кинопутешестви.

Н. К. Крупская цlерагlа культура Дворец. 14.00. «Ленински курсах съездагара съездага» яха литература обзор. 16.00. Болх беш я ахкенара кинолектори. Румыне халкъа цlейна хетаяь «Румыни тахан» яха лекци.

23 АВГУСТ — КИРАНДЯ

С. М. Кирова цlерагlа культура парк. 10.00. Болх беш я ерриға аттракционаш. Парка радио. 10.00. «Доттагlий оазаш» яха радиоконцерт. 15.00 Парка духовой оркестра концерт. 18.00. «Дина сектантство а цун идеологи а» яха лекци-кинолектори. 17.00. «Хьаькъал — дика духьала» яха устни журнал. 20.00. «Космически агах йола гипотеза» яха кинофестиваль. 18.00. Айдамирова Марема концерт.

В. И. Ленина цlерагlа культура Дворец. 11.00. «Шоана хlама довза гlертараш» яха берашта дола кинотеатр. 19.00. Атеистически кинолектори. 20.30. Халхара майда. «Вlашагlкхетар» яха дискотека. 20.30. Баьццара театр. «60 шерий кинокомеди» яха фестиваль дlаяьовлар.

Пролетбойта цlерагlа культура Дворец. 10.00. «Нист йоацаш да доттагlал» яха берий цlей. 16.00. «Барт болча дезале» яха 36 участка цlей.

БОЛХ ТОАБАЬБ

Укх тlеххьарча хана культура цlен болх дика тоабейнаб. Укхаза вlашагlъеллай ийтта саг юкъевоатlаш йола агитколлектив. Духхагlйолча даькъе культбоалхой хулар «XIX партсъезда» цlерагlча колхое, «Ассиновский» совхое, консерви заводе.

Бlаьстел ялат дlалувча юкъа тракториш а баьцалеараш лелаеча а бригадашка цар деннад ийтта концерт.

Хьинар айдаь бир шоай болх культармейцашка оасара хана а. Вlашагlкхетарашке хулар библиотека болхлой, агитатораш, политинформатораш, Мицустина Алексея кулгал деш йола концертни бригада.

Ялат чуэца ха хьатlаитта Л. Н. Мицустинаси Е. Н. Нагоранаяси вlашагlъеллар кхы цхьаькха а агитколлектив. Цуи юкъебахар «Ассиновский» совхоен консервни заводен художественни самодеятельноста доакъашхой. Цу коллективо 30 концерт оттадир «Ассиновский» яхача совхое, «XIX партсъезда» «XX партсъезда» а цlерагlча колхозашка, сом кхебеча бригадашка.

Юртбоахама болхлой хьашташ кхоачашдеш наьха дийнарал совгlа Мицустинаг lар Любовь Николаевнаси Алексеяи дика наькъйоах культура цlагlа массови мероприятеш а. Масала, укх шера хlара бетта хиннай тайп - тайпарча тематиках йола сайренаш. Царех я «Салтечуйга хьежа цlагlа» яха сайре. Цу сайрене венавар кхо бlаь совгlа саг.

№№ 2, 3, 5 йолча шурий фермашка хиннад «Культура денош». Иштта май бетта цхьалагlчен ийсалагlчен денощка хетадаьча концерташка дьакха йиш хилар цу юртарча наьха.

В. И. Ленин ваьча денна хетадаь школашка дlайихьар «Тхо Ленина васкеташта цу тlакха да» яха утренникаш.

Цул совгlа культура цlагlа хул выпускной сайренаш, саг йоаларе регистраци еш.

Хlанз культармейцаш болх беш ба баьцалеараш лелаеча, сом кхебеча бригадашка къахьегаш болча наьха хьашташ кхоачашдеш, хьайбаш лелаеча фермашкара цlе уголокаш lанга кийчъеш.

В. ЧЕБОКСАРОВ,
Сунженски райисполкома культура отдела заведующий.

ФЕ ХИЛА

15 августа дена 15 сентябри кхаччалца дlахьош я «Сабаре хилалаш — бераш!» яха Ерригъоизни рейд. Цуча lаlам да бераш юкъе долаш наькъашка хулаш дола зуламаш кlезигдар.

Ахкен каникулаш йолча хана берашта наькъашка дlа-хьа лелара дисциплина йиццу, хlана аьлча уж хул салоlаш пионерски лагерешка, юрташка. Бераш городе юхахкхоачачашe а наькъа тlа царна зулам ца дацийта чха а берашта хьалхадаккха деза наькъа дlа-хьа лелара, къаьстта гlашлой лелара бокъонех лаьца.

Цхьаькха а тайпара улув гlолла тlехвала мегаргвац наькъа тlа. е цуина гаьна доацаш, вешта аьлча кхерамe йолча моттигашка доваш доахьаш бераш бlаргадайча уж цигара дlа ца лаьхача. Цу гlулаххо уж зуламах лораду.

Духхьала укх шера республика наькъашка 139 наькъа транспортни хьовзам хиннаб бераш юкъе долаш. Цига 29 саг вийннав, 106 саг чlоагlа лозвеваь.

Шалински района Автура яхача юрта Ленина улицагlа гаргакхоачаш латтача грузовой автомашина ийкъ хоадабе сиъача машин тlакхийт та 6 шу даьнна йиlиг Х. Расева больнице дlаккхоачачашe а кхелхай.

Старопромысловски района 36-ча участке машина гlакхийта цlенхаштта лозаваь 5 шу даьнна кlаьнк Г. Бетиев. Ленински районе, кога гlирс беча фабрика гаьна доацаш легковой машина тlакхийттай 5 шу даьнача Айдукаев Казбека а.

Укхаза хаттар отт: малаш цу зуламашта бахке? Водитель ва, ханнахьа тормоз теха транспорт соца ца яь, е наькъа лелара бокъонех цхьаькха а хlама ца хов бершие да, е берий дай-нааной ба, вlалла а бlарга lунал доацаш бераш улица тlа арадувлийта? Укх тlеххьарча кlирашка наькъашка зуламаш хиннад наькъа ремонтни балхаш дела мастерий бехкагlа. Цар бехк фуб аьлча из ба шоаш балхаш деш йола моттиг, кхераме йола моттиг знакашца белгал ца ярах.

Грозненча Индустриальни улица тlа наькъа ремонт е йолайир. Наькъа юкъе lобоассабаьб шоашта дlахо ремонт яра эшаш дола жагlа. «Ремстройтреста» наькъаш деккача управлене мастеро Ю. Н. Хасанурзаева жагlа йоттабаь моттиг белгалъеш знакаш оттаьяц. Сайрийна 21 сахьат доаллаш цу жагlин тlакхийттай легковой машина. Цига лоалларах ьхы кхетамчу ца воагlаш кхелхаь водитель М.-Д. Х. Ватаев. Дукха ха д.лалехьа цу тайпарча бахьанах цу моттиге дукха гаьна йоацаш цхьаькха авари а хиннай. Легковой машина пассажир лозаваь чlоагlа човнаш а еш.

Наькъа тlа хиначa цу зуламашна чlала ийта декхар да наькъа служба кулгалхошка. Наькъашка ремонт еш йола моттигаш белгалъеш знакаш уттаеяга цlенхаштта гlулакх хилар, а уж ца уттаярах [illegible] зуламаш [illegible] кхоача бехктокхам а кхьабе декхарийла ба уж.

Дlадахача кlирагlа (13 — 20 августа) Нохч-Гlалгlайчен наькъашка 29 авари хиннай. 5 саг ве а вуаш. 36 саг лоза а веш.

НГlАССР МВД ГАИ.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

23 АВГУСТА «ЮБИЛЕЙНЫЙ» ЯХАЧА КИНОТЕАТРЕ КИНОЗРИТЕЛАШЦА ВlАШАГlКХЕТ НОХЧ-ГlАЛГlАЙЧЕН КИНОМАТОГРАФИСТИЙ ТВОРЧЕСКИ ГРУППА.

ЦИГА ХУРГВА:

Нохч-Гlалгlай АССР искусстваш заслуженни деятель, СССР кинематографистий Союза член, кинорежиссер

ТАТАЕВ Илес,

кинооператор

КУАН Николай,

Нохч-Гlалгlай АССР, Къулбаседа-Хlирий АССР, Абхазски АССР заслуженни артист, Нохч-Гlалгlай АССР Ленински комсомола преме лауреат

ОМАЕВ Дагун.

Цу вlашагlкхетаре гойтаргда «Гlалай моха», «Дайлоха» яха фильмаш а «Горская новелла» яха художественни фильм а.

Вlашагlкхетара сайре дlайолалу 20 сахьат даьлча.

ТЕЛЕВИДЕНИ

I ПРОГРАММА
22 АВГУСТ

8.00 — «Ха».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
9.00 — «Шоана, дай-нааной!».
9.30 — «Вlашагlаьккета моттиг хувца йиш яц». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 5 сери.
10.35 — «Архитектура-81».
11.30 — Спортлото-34 гlа тийжи.
11.40 — «Вахара хьехамаш».
12.10 — «Селаlад». Дунен халкъашта юкъера IV фестиваль. Ирак.
12.35 — «Фронтовой доттагlий клуб».
14.05 — Фильм-берашта. «Юртара каникулаш».
14.30 — Кердадараш.
14.45 — «Сага оаз» яхача Пуленко операгlа оттадаьча музыкальни фильма премьера.
15.45 — «Хьайбай дунен тlа».
16.45 — Мультфильм.
17.05 — Политически обозревателя Летунова беседа.
17.35 — Социалистически Румыне телевидене программа.
18.30 — «Правда» газета политически обозревателя Ю. А. Жукова дунен халкъашта юкъарча темах йола беседа.
19.35 — Социалистически Къахьегама Турпала СССР халкъа артиста композитора А. Г. Новикова культура Дворецe вlашагlкхетар — концерт.
21.00 — «Ха».
21.35 — Волейболах йола дунен халкъашта юкъара турнир. Маlаих. СССР сборни — Итале сборни. Рогера передача.
22.15 — «Халхара веха». Фильм-концерта премьера.
23.15 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — «Мультфильмий программа».
9.15 — «Шахматни школа».
9.45 — «Iуйранара почта». Ашарий программа.
10.15 — «Наьна школа».
10.40 — «Нек дара дунен халкъашта юкъера матч. СССР сборни — США сборни. Киевера передача.
11.25 — Берашта-фильм.
11.40 — «Лотерея тираж».
12.15 — «lилман - популярни фильм.
12.40 — «Фаьлхчара светофор» фильм.
12.50 — Лоаца метраж болча художественни фильмий программа. «Чкъаьрий тувара цун севаги» (Финлянди). «Альфредин» (Дани).
12.55 — «Хургдолчун моха». Документальни фильм.
14.40 — «Шун письмош». Концерт (гlалгlай меттала).
15.30 — «Регбех дунен халкъашта юкъера турнир СССР сборни— Югославе сборни.
16.10 — Горагов «Фусаминна» яха фильм-спектакль. Леси Украинка цlерагlарча Киевски Паччахьалкхен академически эрсий драмтеатра фильм-спектакль.
18.20 — «Могашал».
19.05 — «Ашарий киоск».
19.35 — «Мибаюе» Парагвай компарте ЦК хьалхарча секретаря Антонио Майдана кхелар.
20.00 — «Бийса дахьъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Нек дара дунен халкъашта юкъера матч. СССР сборни — США сборни.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Театр». Телевизионни художественни фильм. 1, 2 сереш.

I ПРОГРАММА
23 АВГУСТ

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядка е дlааьтта!».
9.05 — Халкъа инструментий «Россия» яхача культура цlен ансамбла концерт.
9.30 — «Гургалбатта сахьат».
10.00 — «Гlулакх ду Советски Союза!».
11.00 — «Могашал». Iилман-популярни фильм.
11.45 — «Iуйранара почта». Ашарий программа.
12.15 — «Доалла дехьарча къахьший бlаргашна Советски Союз».
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Ашарий киоск».
14.00 — Вахтангова Е. цlерагlча Паччахьалкхен академически театра фильм-спектакль.
16.40 — «Турпалий баллада». Телевизионни документальни фильмий программа. «Коммунисташ» яхача циклашка (Ереван).
17.10 — Концерт.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — Мультфильм.
18.55 — «Фу хоржаргдар lа?». Телевизионни художественни фильм. Премьера.
20.10 — «Кинонихъара клуб».
21.00 — «Ха».

СПОРТИВНИ ПРОГРАММА:

21.35 — «Футбольни обозрени».
22.05 — Волейболах йола дунен халкъашта юкъера турнир. Финальни группай матч. Рогера передача.
22.35 — «Нек дара йола дунен халкъашта юкъера матч». СССР сборни — США сборни. Киевера передача.
23.20 — Кердадараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — «АБВГДейка».
9.15 — «Бlаргагушдар — тоша кхела дар».
10.15 — Москверча № 7 йолча педучилища кхалнахьа хора концерт.
10.40 — Мультфильмий программа.
11.10 — Рахманинова С. романсаш кхоачашдо РСФСР заслуженни артиста Масленкова.
11.30 — «Искусства мастераш». СССР халкъа артист Б. Чирков.
12.35 — «Селаlад». Индае ашарий издели.
13.05 — «Кхерам боацаш хlа-са лелар».
13.35 — «Шоана, дай - нааной!».
14.00 — Энеску производенешкара концерт. Ваь 100 шу хилара.
14.30 — «Сийх а ханах а». Социалистически Къахьегама Турпалах Сурковх дола документальни фильм.
15.30 — Фильм-концерт.
16.20 — «Блеск и нищета куртизанок» 3 сери. Франци.
17.50 — Дунен халкъашта юкъера регби турнир. СССР сборни — Итале сборни.
18.25 — «Москва хьакий». Кинозаписовка.
18.45 — «Никирагуа». «Гитара а топ а». Документальни фильм.
19.45 — «Бийса дахьъала хийла шун, бераш!».
20.00 — СССР футболах йола чемпионат I-ра лига. «Локомотив» (Москва) — «Гурия» (Ланчхути). 2 тайм.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Ахкан тlеххьара денош». Художественни фильм. (Румыни).

РАДИО

22 АВГУСТ

6.00 — «Селас цхьаьннa латте» (нохчий меттала).
6.55 — Ашараш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.13 — Передачий программа (эрсий, гlалгlай меттала).
8.25 — «Аьшна. Даьче салтечун дог» (эрсий меттала).
10.15 — «Йоазе минуташ» (нохчий меттала).
10.35 — Ашарий хитпарад.
11.00 — Цугаев Суьлимана ашараш (эрсий меттала).
11.40 — Везиинея А. «Къарбьн дуа» (гlалгlай меттала).
11.30 — «Атта ахка ревизораш» (эрсий меттала).
18.00 — «Кавказа эlимрваш» (эрсий меттала).
17.15 — «Тха ашарий галлерей» (нохчий меттала).

УКВ

15.00 — «Сайна дика хийла шун!». Музыкальни передача.
18.57 — Нохч-Гlалгlайчен наьхий ашараш.
19.25 — Халкъара ашараш.
19.27 — «Ашарашца вlашагlкхетаьб». Концерт.

23 АВГУСТ

7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.15 — Передачий программа.
8.20 — «Шоана дукха еза шарах» (эрсий меттала).
11.15 — «Менделеевта чоккхий хадараш — ударни вахте». Н. Анисимова цlерагlча заводера передача (эрсий меттала).
11.30 — Музыкальни программа.
16.00 — «Къона тlехье» (нохчий меттала).
16.30 — «Школьни глобус». Радиовыпуск (эрсий меттала).
18.00 — «Цlе сийлаш» (гlалгlай меттала).
18.30 — «Наьсена дегнагlа долчарна» (нохчий меттала).

УКВ

16.00 — «Оперетта ашараш». Музыкальни передача.
16.37 — Белаше иллеши халкъара ашараш.
18.21 — «Сакъердамерча талгlе тlа» передача (нохчий меттала).
18.40 — Лирически эшарш.

Хоаттам

Тахан республике гlоллем Грознем кlезига морхаш а йолаш йийкха Малхбоалехьара секунда 3—8 метр сиха мух а болаш. фетара температура республике гlолла 28—33 градус Грозне 30—32 градус йовха а йолаш ха латта тарту.

Кхоанен дешшехь хувцалуш морхаш а йолаш, цхьацайолча моттигашка доацца хана догlа а долаш, из цхьаза ди къуьгкъаш хила а мег. бе беча оагlонашкахьара секунде 2—7 метр мух а болаш. фетара температура бийсашка 12—17 градуси деношка 25—30 градуси йовха а йолаш ха латта мег.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364807, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий партий вахара — 9-24-04; промышленностех транспортех — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культури — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364807, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен ерен. шоаттен деношка

СФ00259. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3171.